

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/101105>

Please be advised that this information was generated on 2019-11-20 and may be subject to change.

**Evaluatie
Hindoe Raad Nederland**

Rapport nr. 623, mei 2012

Dr. Ton Bernts
Prof. dr. Paul van der Velde
Drs. Joris Kregting

KASKI

Inhoudsopgave

Samenvatting en conclusies.....	5
Vraagstelling en opzet	5
Conclusies ten aanzien van de vier beoordelingscriteria	6
Slotconclusie	9
1 Inleiding.....	11
1.1 Achtergrond en beoordelingscriteria	11
1.2 Opzet	12
1.3 Opbouw van het rapport	13
2 Representativiteit van de HRN.....	15
2.1 Criterium 1: De HRN vertegenwoordigt voldoende groeperingen uit de hindoe gemeenschap	15
2.2 Criterium 2: De HRN is goed toegankelijk voor nieuwe lid-organisaties	19
2.3 Criterium 3: De HRN vervult een effectieve rol voor de hindoe gemeenschap, zowel intern als naar de Nederlandse samenleving	21
2.4 Criterium 4: De HRN wordt gekenmerkt door bestuurlijke en financiële stabiliteit en continuïteit	24
3 Kwantiteit en kwaliteit van aanbod geestelijke verzorging ..	27
3.1 Criterium 5: Alle hindoe ingeslotenen krijgen desgewenst voldoende hindoe geestelijke verzorging	27
3.2 Criterium 6: Het aanbod en/of de achtergrond van de hindoe geestelijke verzorgers doet recht aan de diverse stromingen en etniciteiten binnen het hindoeïsme, en is divers qua mannen en vrouwen	29
3.3 Criterium 7: De hindoe geestelijke verzorgers zijn voldoende opgeleid en hebben een specifieke training gevolgd of kwalificatie behaald voor de geestelijke verzorging aan ingeslotenen	32
3.4 Criterium 8: De hindoe geestelijke verzorgers vervullen het takenpakket zoals vastgelegd in de dienstenspecificaties van DGV	34
3.5 Criterium 9: Er is voldoende aandacht voor de wensen, behoeften en respons van de hindoe ingeslotenen	36

4	Functie van zendende instantie	39
4.1	Criterium 10: Er is vanuit de HRN respectievelijk de hoofd-geestelijke voldoende inhoudelijke aansturing van de geestelijke verzorging	39
4.2	Criterium 11: Er is een korps van geestelijk verzorgers gevormd	42
4.3	Criterium 12: De HRN respectievelijk de hoofdgeestelijke verzorgt een adequate voordracht van geestelijke verzorgers	43
4.4	Criterium 13: Er is sprake van kwaliteitsbeleid en kwaliteits-bewaking met betrekking tot de geestelijke verzorging	45
4.5	Criterium 14: De HRN respectievelijk de hoofdgeestelijke werkt naar behoren samen met de andere denominaties binnen DGV, en daarbuiten	49
5	Universitaire opleiding	51
5.1	Criterium 15: Uiterlijk 22 juni 2012 gaat de universitaire opleiding tot hindoe geestelijke verzorger van start	51
5.2	Criterium 16: De opleiding is ingebed binnen een theologische faculteit en er is sprake van een goede afstemming tussen de HRN en deze faculteit	52
	Bijlage	55
	Toetsingskader representativiteit HRN	55
	Toetsingskader aanbod geestelijke verzorging	56
	Toetsingskader zendende instantie	57
	Toetsingskader universitaire opleiding	58

Samenvatting en conclusies

Vraagstelling en opzet

Op 22 juni 2009 heeft de Minister van Justitie de Hindoe Raad Nederland (HRN) erkend als zendende instantie die verantwoordelijk is voor de hindoe geestelijke verzorging bij de Dienst Geestelijke Verzorging (DGV). Hiervoor is een erkenningsovereenkomst afgesloten voor een periode van drie jaar met een evaluatiemoment na twee jaar. Indien uit deze evaluatie blijkt dat het functioneren van de HRN voldoende is, wordt de overeenkomst omgezet naar een overeenkomst voor onbepaalde tijd.

Het Kaski heeft in opdracht van DGV dit evaluatieonderzoek uitgevoerd. Hierbij is het functioneren van de HRN als zendende instantie onderzocht in de periode vanaf medio 2009 tot heden. Bij de evaluatie zijn de criteria gehanteerd zoals genoemd in de voorlopige erkenningsovereenkomst en de onderzoeksaanvraag.

Deze criteria zijn de volgende:

- Representativiteit van de HRN.
- Kwantiteit en kwaliteit van het aanbod geestelijk verzorging.
- Het functioneren als zendende instantie binnen DGV.
- Beschikbaarheid van een universitaire opleiding.

De criteria zijn nader gespecificeerd in een toetsingskader.

Het onderzoek is gebaseerd op deskresearch, interviews en vragenlijsten. De resultaten geven de stand van zaken weer per 30 april 2012. We vatten hier de conclusies per criterium samen.

Conclusies ten aanzien van de vier beoordelingscriteria

Representativiteit van de HRN

De voorlopige erkenning van de HRN in 2009 was mede gebaseerd op de overweging dat de HRN op dat moment een representatief samenwerkingsverband van de hindoe geloofsgemeenschap in Nederland was. In het onderhavige evaluatieonderzoek is daarom op dit punt in de eerste plaats bezien of de samenstelling van de HRN sindsdien is gewijzigd. Dit blijkt niet het geval te zijn. Dezelfde koepelorganisaties die in 2009 (en ook al in 2001) lid waren, zijn nog steeds bij de HRN aangesloten. Ook op basis van ter beschikking staande informatie lijken er op dit moment geen substantiële religieuze stromingen te ontbreken. Onze conclusie is dat de HRN de hindoe geloofsgemeenschap in Nederland voldoende vertegenwoordigt.

De HRN heeft in de afgelopen drie jaar naar eigen zeggen geen nieuwe, relevante aanvragen voor lidmaatschap gekregen. Gevoegd bij de goede representativiteit is de toegankelijkheid van de HRN daarmee feitelijk voldoende gebleken. Ter borging van de toegankelijkheid dienen wel criteria voor toelating geformuleerd te worden. Ook de inspraak van kleine organisaties via de platformraad is belangrijk. Er ligt inmiddels een reglement voor deze raad, maar de instelling ervan dient nog geëffectueerd te worden.

De HRN heeft in 2011 activiteiten op diverse maatschappelijke terreinen ontplooid. Op de agenda voor de komende jaren staan verschillende belangrijke thema's binnen de hindoe gemeenschap. Niettemin vinden een meerderheid van de lidorganisaties alsmede enkele externe partijen dat de HRN meer activiteiten dient te ontplooien en te weinig communiceert met de achterban. Ook de bijdrage aan een positief beeld van hindoes in Nederland is nog voor verbetering vatbaar. Onze conclusie is dat de effectiviteit van de HRN voor de hindoe gemeenschap tot dusver matig is geweest. Hierbij plaatsen we de kanttekening dat de HRN een vrijwilligersorganisatie is met beperkte middelen, en dat er in 2011 wel duidelijk verbetering is opgetreden.

De achterban van lidorganisaties is al meer dan tien jaar onveranderd. Wel klinkt er enige kritiek over de invulling van de bestuurszetels. Er is in de afgelopen jaren sprake geweest van een beperkt aantal bestuurswisselingen; het bestuur is nagenoeg op sterkte. De bestuurlijke stabiliteit en continuïteit zijn in dit opzicht voldoende.

Er is sprake van een achterstand in aanpassing van de statuten en in het naleven ervan, zoals de formulering van toelatingscriteria en het instellen van de platformraad. In dit opzicht ontbreekt het aan voldoende ordelijk bestuurlijk handelen.

In financieel opzicht zijn de zaken op orde. Gezien de zeer bescheiden middelen is de HRN echter wel kwetsbaar en is bestuurlijke professionalisering moeilijk. Het bestuur overweegt verbeteringen op deze punten. Alles overziend is onze conclusie dat de bestuurlijke en financiële stabiliteit en continuïteit van de HRN voldoende zijn.

Concluderend komen we wat betreft de verschillende deelaspecten van representativiteit tot de volgende beoordeling. De HRN vertegenwoordigt de hindoe geloofsgemeenschap in Nederland in voldoende mate. De toegankelijkheid alsmede de bestuurlijke en financiële stabiliteit en continuïteit van de HRN zijn eveneens voldoende. De effectiviteit van de HRN is matig, met de kanttekening dat er in 2011 door het bestuur stappen zijn ondernomen om hierin verbetering te brengen.

Kwantiteit en kwaliteit van het aanbod geestelijke verzorging

Wat betreft kwantiteit kan worden geconcludeerd dat de ingevulde formatie hindoe geestelijke verzorging conform de normen op basis van de voorkeurspeilingen is. Aan de typische efficiëntieproblemen van kleine denominaties wordt gewerkt. Er zijn zo goed als geen klachten van ingeslotenen over te weinig geestelijke verzorging. De hindoe geestelijke verzorgers werken voor het overgrote deel conform de dienstspecificaties. Afwijkingen zijn generiek, zoals een lager aantal groepsbijeenkomsten door de drukke dagprogramma's, of gelden voor alle kleine denominaties, zoals noodgedwongen een iets beperkter scala aan diensten dat wordt vervuld.

Wat betreft de kwaliteit is in de eerste plaats de samenstelling van het huidige team hindoe geestelijke verzorgers adequaat met het oog op de diversiteit onder de ingeslotenen. Aan de diversiteit wat betreft de drie hoofdstromingen en man-vrouw verhoudingen wordt tegemoetgekomen. Daarbij zijn in de praktijk van de geestelijke verzorging de verschillen tussen de drie stromingen overigens relatief. Ook aan de etnische diversiteit wordt voldoende tegemoetgekomen. Men kan naar eigen zeggen religieus-inhoudelijk aan vragen van alle ingeslotenen tegemoet komen. Er zijn met betrekking tot diversiteit geen klachten van ingeslotenen bekend.

In de tweede plaats is het opleidingsniveau van de geestelijke verzorgers hier relevant. De huidige bezetting heeft grotendeels een hoger-onderwijsniveau en voldoet aan de in de zendingsbrief vereiste kwalificaties voor hindoe geestelijke verzorging. Anderzijds hebben acht van de tien geestelijke verzorgers niet de uiteindelijk vereiste universitaire opleiding in het hindoeïsme dan wel hindoe geestelijke verzorging. De achterstand in opleiding komt deels op conto van de vertraging in de totstandkoming van de universitaire (ambts)opleiding aan de VU. Aangezien deze per september 2012 begint, zal het opleidingsniveau op termijn verbeteren.

Het derde aspect van kwaliteit betreft het beantwoorden aan de wensen en behoeften van de ingeslotenen. Er zijn in dit opzicht geen klachten over de hindoe geestelijke verzorging. Vanuit het team is een nieuwe visie opgesteld op hindoe geestelijke verzorging, om tegemoet te komen aan de veranderende wensen van de hindoe ingeslotenen. De balans tussen zorgend versus ritueel pastoraat is aangepast in de richting van zorgend.

Onze conclusie is dat de kwantiteit en kwaliteit van het aanbod van hindoe geestelijke verzorging voldoende zijn. Een specifieke universitaire opleiding ontbreekt veelal, maar hierin zal met de start van de opleiding aan de VU geleidelijk worden voorzien.

Het functioneren als zendende instantie binnen DGV

De inhoudelijke aansturing van de geestelijke verzorging vanuit de HRN heeft vorm gekregen in een ambtelijk competentieprofiel en een filosofisch kader. De uitwerking ervan in protocollen vindt momenteel plaats. De borging van deskundigheid en aansturing via de Commissie Geestelijke Verzorging is in concept geformuleerd, maar dient nader geformaliseerd en geprofileerd te worden. In 2010 is binnen DGV voor het eerst een hoofd benoemd ten behoeve van de hindoe denominatie. Onze conclusie is dat de inhoudelijke aansturing de laatste jaren sterk is verbeterd en momenteel voldoende profiel en focus heeft. Verdere verbetering en uitwerking staan gepland.

De HRN heeft naar behoren zorg gedragen voor een korps van hindoe geestelijke verzorgers. De nog ontbrekende zendingsbrieven worden op korte termijn verstrekt. De selectiecriteria voor de geestelijke verzorgers kunnen worden ontleend aan het ambtelijke profiel en aan het toetsingsprotocol voor de zendingsbrief. Nieuwe voordrachten in de afgelopen drie jaar betroffen alleen flexibele inhuur. Daarbij is geen open procedure toegepast, hetgeen in de toekomst met de start van de (ambts)opleiding wel het geval zal zijn. Volgens DGV verlopen de voordrachten conform de afspraken.

Mede in lijn met de managementplannen van DGV is er sprake van een omvangrijk kwaliteitsbeleid en een intensieve kwaliteitsbewaking. Verdere verbetering van aansturing en deskundigheidsbevordering zijn gewenst en staan deels ook gepland voor 2012.

De HRN, vertegenwoordigd door de hoofdgeestelijke, werkt goed samen met de andere denominaties binnen DGV. Ook in de inrichtingen zelf is sprake van een goede samenwerking.

Onze conclusies is dat de HRN naar behoren functioneert als zendende instantie binnen DGV.

Beschikbaarheid van een universitaire opleiding

De bachelor en pre-master hindoeïsme aan de VU starten in september 2012. Over de subsidie van de ambtsopleiding door OCW is nog geen besluit gevallen. HRN en VU hebben in het kader van de opleiding goede contacten en recent een overeenkomst opgesteld. De HRN is volgens deze overeenkomst betrokken bij de universitaire opleiding en de ambtsopleiding, middels zitting in de curriculumcommissie. De opleiding hindoeïsme is ingebed binnen de reeds bestaande bachelor- en masteropleiding Religies en Levensbeschouwing, en behoeft geen afzonderlijke accreditatie. Parallel zijn er opleidingen met betrekking tot islam en boeddhisme.

Aan het criterium van beschikbaarheid van een universitaire opleiding is volgens ons onderzoek voldaan.

Slotconclusie

De geestelijke verzorging aan hindoe ingeslotenen is in kwantitatief en kwalitatief opzicht voldoende. Het opleidingsniveau van de geestelijke verzorgers zal in de nabije toekomst verbeteren doordat de universitaire (ambts)opleiding hindoe geestelijke aan de VU in september 2012 van start zal gaan. Binnen de Dienst Geestelijke Verzorging en de daar van kracht zijnde bepalingen rond bijvoorbeeld inhoudelijke aansturing, kwaliteitsbeleid en denominatieve samenwerking functioneert de hindoe denominatie naar behoren. Er vindt daarnaast inhoudelijke visieontwikkeling plaats van het concept geestelijke verzorging. De hindoe geestelijke verzorging heeft aldus de afgelopen jaren een grote kwaliteitsslag gemaakt.

De HRN zelf blijft als vrijwilligersorganisatie met beperkte financiële middelen kwetsbaar. Dit bemoeilijkt effectief optreden en in sommige opzichten ook ordelijk bestuur. Ook in de achterban van de lidorganisaties klinkt nogal wat kritiek, waarbij ook duidelijk is dat er tegenstellingen heersen. Het bestuur van de HRN dient dan ook enkele statutaire zaken spoedig op orde te brengen en doet er ons inziens goed aan de effectiviteit te verbeteren en voor de continuïteit meer financiële waarborgen te creëren.

Niettemin zijn de bovengenoemde kwaliteitsslagen als zendende instantie binnen DGV en de instelling van de universitaire opleiding wel gerealiseerd in de periode sinds 2009. Belangrijk in dit verband is ook de vaststelling dat de HRN voldoende representatief is voor de diverse religieuze stromingen binnen de hindoe gemeenschap.

Alles overziend en gelet op de ontwikkelingen in de afgelopen jaren concluderen wij dat het functioneren van de Hindoe Raad Nederland als zendende instantie bij de Dienst Geestelijke Verzorging van DJI voldoende is.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond en beoordelingscriteria

Op 22 juni 2009 heeft de Minister van Justitie de Hindoe Raad Nederland (HRN) erkend als zendende instantie die verantwoordelijk is voor de hindoe geestelijke verzorging bij de Dienst Geestelijke Verzorging (DGV). Hiervoor is een erkenningsovereenkomst afgesloten voor een periode van drie jaar met een evaluatiemoment na twee jaar. Indien uit deze evaluatie blijkt dat het functioneren van de HRN voldoende is, wordt de overeenkomst omgezet naar een overeenkomst voor onbepaalde tijd.

Het Kaski is door DGV verzocht dit evaluatieonderzoek uit te voeren. Hierbij diende het functioneren van de HRN als zendende instantie onderzocht te worden in de periode vanaf medio 2009 tot heden. Bij de evaluatie dienden de criteria gehanteerd te worden uit de voorlopige erkenningsovereenkomst. In de onderzoeksaanvraag van DGV zijn deze criteria nader uitgewerkt en gespecificeerd, en wel als volgt:

- 1) De HRN dient representatief te zijn voor de hindoeïstische godsdienstige gemeenschap; onder representativiteit vallen de volgende aspecten:
 - a) Breedheid van de overkoepeling.
 - b) Effectiviteit.
 - c) Continuïteit.
 - d) Stabiliteit.
 - e) Toegankelijkheid.
- 2) De HRN dient garant te staan voor het aanbod van hindoeïstische geestelijke verzorging aan alle hindoeïstische justitiabelen; hierbij dienen zowel de kwantitatieve, als de kwalitatieve aspecten getoetst te worden.
- 3) De HRN dient alle algemene bepalingen in acht te nemen die gelden voor alle zendende instanties bij Veiligheid en Justitie. Die algemene bepalingen bestaan uit:
 - a) Verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke aansturing.
 - b) Verantwoordelijkheid voor de vorming van het korps.
 - c) Voordragen van geestelijke verzorgers.
 - d) Verantwoordelijkheid voor het inhoudelijke kwaliteitsbeleid en kwaliteitsbewaking.
 - e) Denominatieve samenwerking d.m.v. permanent afstemmingsproces van de in essentie autonome besturen.
- 4) Er is een opleiding hindoeïstisch geestelijk verzorger op universitair niveau beschikbaar (vóór 22 juni 2012).

Het onderzoek diende te resulteren in een eenduidig advies op basis van de onderzoeksresultaten.

1.2 Opzet

De beoordelingscriteria zijn in overleg met DGV nader gepreciseerd naar een toetsingskader met 16 onderscheiden criteria. Daarbij staat ook per criterium aangegeven welke informatie er gebruikt is. Het toetsingskader is als bijlage opgenomen.

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van drie dataverzamelingstechnieken: deskresearch, interviews en een schriftelijke vragenlijst.

Deskresearch

Dit betrof de bestudering van onder meer cijfers en materiaal over hindoeïsme in Nederland, statuten en relevante beleidsdocumenten van de HRN, documenten ten aanzien van kwaliteitsbeleid van DGV en van de hindoe geestelijke verzorging, zendingsbrieven, documenten met betrekking tot de universitaire opleiding, e.a.

Interviews

Voor het onderzoek zijn in overleg met de opdrachtgever interviews gehouden met:

- Bestuur HRN: met voorzitter en penningmeester.
- Hindoe geestelijke verzorgers: één groepsgesprek met vier geestelijke verzorgers en twee individuele interviews met een geestelijk verzorger die al lang in dienst is en met een in 2011 op uitzendbasis aangestelde geestelijk verzorger.
- Hoofdgeestelijke.
- Directeur DGV van DJI.
- Twee portefeuillehouders geestelijke verzorging uit inrichtingen waar relatief veel hindoe ingeslotenen aanwezig zijn; de keuze is gemaakt door de hoofdgeestelijke.
- Drie sleutelinformanten met betrekking tot de universitaire opleiding, namelijk twee docenten vanuit de Faculteit Godgeleerdheid van de VU, en één ambtenaar van OCW.
- Externe deskundige (universitair docent in o.a. hindoeïsme).

Van de gesprekken is een verslag gemaakt dat ter accordering, aanvulling of correctie is voorgelegd aan de gesprekspartners.

Verder is er contact gelegd met diverse niet-aangesloten organisaties, waaronder de Saibaba's, OSHO's, Brahma Kumari Mission en de Wereld Hindoe Federatie Nederland. Met de Kring Hindoe Geestelijken¹ is een interview gehouden.

¹ De Kring bestaat uit circa 8 van in totaal circa 20 afgestudeerden van de inmiddels verdwenen opleiding NOHG in Den Haag. Deze opleiding was een particuliere opleiding. Volgens de Kring, met verwijzing naar de Representativiteitstoets Hindoeraad uit 2006, was er destijds verdeeldheid binnen het bestuur van de HRN over de erkenning van deze opleiding. De opleiding in combinatie met een studie menswetenschappen is volgens de voorzitter voldoende om toegelaten te worden tot de beroepsvereniging VGVZ.

Schriftelijke vragenlijst

Aan de besturen van de lidorganisaties van de HRN is een vragenlijst opgestuurd met vragen over het bestuurlijk functioneren van de HRN, de representativiteit, het functioneren als zendende instantie en de waardering van de geestelijke verzorging.

De respons bedroeg acht van de negen lidorganisaties.

De dataverzameling is afgesloten op 30 april 2012.

1.3 Opbouw van het rapport

De rapportage vindt plaats aan de hand van de zestien criteria. Daarbij is een indeling gemaakt in vier hoofdstukken, conform de hoofdcriteria representativiteit, aanbod van geestelijke verzorging, functioneren als zendende instantie en universitaire opleiding.

2 Representativiteit van de HRN

2.1 Criterium 1: De HRN vertegenwoordigt voldoende groeperingen uit de hindoe gemeenschap

Dit is beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Veranderingen in samenstelling sinds 2009.
- Beschikbare cijfers over achterban van de lidorganisaties.
- Omschrijving niet-aangesloten stromingen.

In de voorlopige erkenning van de HRN in 2009 is de overweging opgenomen dat de HRN op dat moment een representatief samenwerkingsverband van de hindoe geloofsgemeenschap in Nederland was. Deze overweging was gebaseerd op de *Representativiteitstoets Hindoeraad Nederland* uit 2006, uitgevoerd mede in opdracht van DJI.

In het onderhavige evaluatieonderzoek is er daarom op het punt van vertegenwoordiging in de eerste plaats naar gekeken of de samenstelling van de HRN sinds 2009 is gewijzigd. Dit blijkt niet het geval te zijn. Dezelfde lidorganisaties zijn nog steeds aangesloten, overigens al sinds 2001, toen de nieuwe statuten zijn opgesteld. Volgens het bestuur zijn alle belangrijke organisaties, qua activiteiten en qua (geschatte) omvang van de achterban, aangesloten.

De lidorganisaties van de HRN zijn allemaal koepelorganisaties die op hun beurt weer diverse organisaties vertegenwoordigen. Het betreft per koepelorganisatie meestal meer dan tien organisaties, in enkele gevallen circa 25. De besturen van de koepelorganisaties geven desgevraagd aan dat de bij hen aangesloten organisaties actief zijn op gebied van religieuze bijeenkomsten en feestdagen, sociaal-culturele activiteiten en de emancipatie en belangenbehartiging van hindoes in Nederland in het algemeen, en van de vrouwen en jongeren in het bijzonder. Hun omschrijving van de activiteiten verschilt nauwelijks van de omschrijving in de eerder genoemde *Representativiteitstoets Hindoeraad*.

Er zijn bij de HRN geen cijfers over de achterban beschikbaar. De koepelorganisaties geven aan dat de organisaties die bij hen zijn aangesloten, geen leden hebben, maar ten gunste van een wisselende achterban activiteiten verrichten. Desgevraagd wordt door de koepelorganisaties de volgende inschatting van hun achterban gemaakt:

- De janmavadische organisaties tezamen 130.000 personen.
- De karmavadische organisaties tezamen 150.000 personen.
- De Arya Samaj organisatie 40.000 personen.

Voorts wordt aangegeven dat er tussen deze achterbannen een aanzienlijke overlap bestaat, tussen de 10% en 50%.

Om de achterban van de lidorganisaties te relateren aan het totaal aantal hindoes in Nederland, bezien we enkele recente publicaties. In de WRR-rapportage² wordt een aantal tussen de 100.000 en de 250.000 gehanteerd. Choenni³ stelt in zijn oratie dat er circa 167.000 Hindostanen in Nederland zijn. In een eerdere publicatie⁴ kwam hij tot een percentage van 80% van de Hindostanen dat hindoe is (naast 18% moslims en 2% christenen). Wanneer we deze gegevens combineren, zijn er momenteel circa 134.000 Hindostaanse hindoes in Nederland. Betrekken we hierbij de hindoes die niet uit Suriname komen, waarbij we de verdeling blijven hanteren van het CBS uit 2006⁵, komen we tot een schatting van circa 160.000 hindoes. Hierbij inbegrepen zijn dan 1.600 autochtone Nederlanders die zich tot een hindoe traditie rekenen. Hun aantal ligt vermoedelijk iets hoger, maar blijft beperkt⁶.

De relatieve grootte van de drie hoofdstromingen is moeilijk te bepalen. Ons inziens is een relatieve verhouding van 1:2:2 aannemelijk: 20% Arya's en voorts een gelijke omvang van de janmavadische en karmavadische stromingen binnen de Sanatan Dharm.

De genoemde cijfers geven wel weer dat de achterban die de lidorganisaties zeggen te vertegenwoordigen, ruim ligt boven de officiële cijfers en ondanks dubbelstellingen de overgrote groep hindoes in Nederland vertegenwoordigt.

Wat betreft de vraag in hoeverre er belangrijke niet-aangesloten organisaties zijn, is het goed om vast te stellen dat in de voorlopige erkenningsovereenkomst de HRN geacht wordt representatief te zijn voor de hindoe godsdienstige gemeenschap, en open dient te staan voor nieuwe leden voor zover het religieuze organisaties betreft die een substantiële stroming vertegenwoordigen en willen bijdragen aan de geestelijke verzorging aan ingeslotenen.

Op basis van onze eigen expertise en een extern deskundige zijn geen van dergelijke organisaties bekend. De HRN is representatief voor het Hindostaanse hindoeïsme en daarmee voor het overgrote deel van de hindoes in Nederland. Via de kennis van de Hindi taal en cultuur is men ook voor de Indiase hindoes goed toegankelijk.

² WRR, *Geloven in het publieke domein* (2006).

³ C. Choenni, *Integratie Hindostani Stijl* (2011).

⁴ C. Choenni & K. Adhin, *Hindostanen* (2003).

⁵ WRR, *Geloven in het publieke domein* (2006).

⁶ Bakker (2005) komt tot circa 3.000 personen; aangehaald in J.P. Schouten, *Hindoeïsme*. In: M. ter Borg e.a. (red.), *Handboek Religie in Nederland* (2008).

Ook de Vaishnava-groeperingen, waar ISKCON (Hare Krishna) onder valt, nemen deel aan de HRN. Deze Vaishnava-denominaties hebben veelal een westerse aanhang.

Bij de niet-aangesloten organisaties handelt het veelal om culturele organisaties (zoals Hindoe Studenten Forum⁷) of om kleine genootschappen die zich concentreren rond een familietempel. Een voorbeeld hiervan is de kleine goeroebeweging BrahmaRishi Gieta Ramayan Samaadj. Zij geven aan geen meerwaarde te zien in aansluiting bij de HRN. Inspraak via de platformraad is onder bepaalde condities wel een optie. Daarnaast zijn er nog kleine groeperingen van Indiase herkomst die met name een westers publiek aanspreken, zoals de wereldwijd actieve Brahma Kumari Mission. Desgevraagd geeft de Nederlandse tak aan dat zij zich als een universele school voor spiritualiteit beschouwt met raakvlakken met verschillende levensbeschouwingen en religieuze tradities. Bij de vestiging in Den Haag hebben bezoekers en deelnemers voor de helft een hindoe achtergrond. Lidmaatschap van de HRN is niet aan de orde. Andere bewegingen kennen aanhangers die zich niet als hindoe beschouwen, maar bij wie uitsluitend de inspiratie uit India afkomstig is. De grootste groepering op dit terrein is de OSHO-beweging (Bhagwan-beweging) die in Nederland een geschatte aanhang van duizend leden heeft. Zij hebben desgevraagd aangegeven geen interesse te hebben in aansluiting bij de HRN. Een andere beweging in dit verband vormen de Saibaba's. Ook zij geven desgevraagd aan aansluiting bij de HRN niet te overwegen, omdat men openstaat voor alle religies en zich niet in één richting wil profileren. Het bestuur van de HRN geeft in dit verband aan dat een deel van de Saibaba's via de lidorganisaties vertegenwoordigd zijn.

De lidorganisaties noemen met name de Brahmarishi Mission, het Hindoe Studenten Forum en de Wereld Hindoe Federatie Nederland als niet-aangesloten organisaties die naar hun mening een substantiële groepering vertegenwoordigen. Het belang van deze drie organisaties voor de representativiteit van de HRN als zendende instantie is ons inziens echter betrekkelijk. Het Hindoe Studenten Forum is, zoals al aangegeven, een culturele organisatie en stroming-overstijgend. De andere twee organisaties zijn, aldus de door ons geraadpleegde externe deskundige, in Nederland over hun hoogtepunt heen en leiden nu een marginaal bestaan⁸. Bovendien wordt een groot deel van hun achterban via andere lidorganisaties vertegenwoordigd in de HRN.

Verder wijzen de lidorganisaties met name op de ondervertegenwoordiging van de kleine groepen hindoes uit Sri Lanka, Bangladesh, Nepal en Indonesië. Voorts wordt

⁷ Bron: website www.hsfm.nl/overons.

⁸ Met Brahmarishi Mission is geen contact te leggen via telefoon of mail; de Wereld Hindoe Federatie Nederland heeft geen reactie gegeven.

door een deel van de leden aandacht gevraagd voor een betere vertegenwoordiging van vrouwen en jongeren.

Vier lidorganisaties vinden dat de representativiteit van de HRN sinds 2009 is verbeterd en meer hindoes worden vertegenwoordigd, één vindt dat de representativiteit hetzelfde is gebleven en twee dat deze is verslechterd (één weet het niet).

Conclusie

De HRN is sinds 2009 (en sinds 2001) onveranderd qua samenstelling en vertegenwoordigt voldoende groeperingen uit de hindoe gemeenschap om als zendende instantie voor de geestelijke verzorging aan ingeslotenen te functioneren.

2.2 Criterium 2: De HRN is goed toegankelijk voor nieuwe lidorganisaties

Dit is beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Aard en hantering van criteria voor toetreding.
- Motieven voor eventuele toetreding, uittreding en weigering van lidorganisaties sinds 2009.
- Inspraakorganen.
- Mening van niet-aangesloten organisaties.

Er zijn in de statuten geen criteria voor toelating geformuleerd. Dit is voor het bestuur desgevraagd wel een punt van aandacht. Volgens het bestuur zijn er de afgelopen periode geen aanvragen voor lidmaatschap binnengekomen, behoudens van de Kring Hindoe Geestelijken. Het gaat bij de Kring om een zeer kleine organisatie en zij zijn volgens het bestuur inmiddels uitgenodigd om toe te treden tot de platformraad.

Ook via deze platformraad kan toegang tot de HRN worden gerealiseerd. In de statuten is deze raad voorzien. Inmiddels is er een reglement voor een platformraad door het bestuur geaccordeerd⁹. Als leden van de platformraad denkt het bestuur aan de Nederlandse Vereniging van professionele yoga-docenten, de Vereniging van Ayurvedische Artsen, Tamils, Nepalezen, Afrikaanse hindoes, westerse hindoes, e.a. Eventueel kunnen organisaties ook toetreden tot de HRN.

De instelling van de platformraad is nog niet openbaar gemaakt, maar inmiddels is naast de Kring ook een andere organisatie uitgenodigd om toe te treden. Voor de eerste bijeenkomst van de platformraad denkt het bestuur aan september 2012, na afronding van het evaluatieonderzoek. Men wil zich dan als HRN aan een brede achterban presenteren.

Conclusie

Zoals eerder geconcludeerd vertegenwoordigt de HRN voldoende groeperingen uit de hindoe gemeenschap. Daarnaast geeft het bestuur aan dat er de afgelopen jaren geen relevante aanvragen voor lidmaatschap zijn binnengekomen. Op basis van de verkregen informatie lijken er op dit moment geen substantiële religieuze stromingen te ontbreken. De toegankelijkheid van de HRN is daarmee feitelijk voldoende gebleken.

⁹ *Reglement HRN platformraad.* In dit reglement wordt het doel van de platformraad omschreven als mogelijkheid om te participeren voor organisaties die zich niet vertegenwoordigd voelen via de lidorganisaties. De Raad heeft een adviserende rol. Het reglement wijkt duidelijk af van de statutaire omschrijving, maar is wel meer in lijn met het oorspronkelijke verzoek van de overheid in 1999. Het bestuur is voornemens de statuten op dit punt aan te passen aan het huidige reglement voor de platformraad.

Niettemin is het opstellen van criteria voor toelating belangrijk om toegankelijkheid te objectiveren en te blijven garanderen. De inspraak van kleine organisaties is ons inziens ook belangrijk en dient geregeld te worden via de platformraad. Het reglement voor deze raad is inmiddels gereed en de eerste uitnodigingen zijn uitgegaan.

2.3 Criterium 3: De HRN vervult een effectieve rol voor de hindoe gemeenschap, zowel intern als naar de Nederlandse samenleving

Dit is beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Beleidsplannen en jaarverslagen.
- Mening van aangesloten organisaties.
- Mening van niet-aangesloten organisaties.
- Mening van extern deskundige.

In de afgelopen periode sinds 2009 is alleen het jaarverslag over 2011 verschenen. In het jaarverslag staan de volgende zaken genoemd:

- Instelling pandit-accreditatie; hiermee wil het bestuur - bij gebrek aan een formele pandit-opleiding - tegemoetkomen aan de vraag uit de hindoe gemeenschap naar kwaliteit.
- Aanvraag hindoe middelbare school.
- Versterking hindoe vormingsonderwijs.
- Inhoudelijke invulling en aansturing hindoe geestelijke verzorging bij Justitie en Defensie.
- Voorbereiden (ambts-)opleiding VU.
- Conferentie hindoes en orgaandonatie.
- Conferentie Tien jaar HRN, in het teken van maatschappelijke activering.
- Diverse contacten met andere religies en met de politiek/regering.

In het jaarverslag staan de prioriteiten voor 2012 genoemd:

- Opleiding hindoe geestelijke verzorging aan de VU.
- Versterking hindoe vormingsonderwijs.
- Afronding implementatie pandit-accreditatie.
- Afronding implementatie van de platformraad.
- Hindoe middelbare school in Den Haag.
- Invoering lobbytraject naar de politiek.
- Versterken van het secretariaat en optimaliseren van de communicatie met de achterban (o.a. via de website). Er komen bij het bestuur nauwelijks klachten binnen over zaken vanuit de hindoe gemeenschap. Tegelijkertijd beseft men dat de HRN in dit opzicht meer geprofileerd zou moeten zijn en er bijvoorbeeld ook een formele klachtenprocedure ontwikkeld zou moeten worden.
- Permanente status van zending organisatie bij Justitie.

Voor de komende tien jaar worden in het jaarverslag als beleidspunten genoemd:

- Acceptatie en toenadering tot de nieuwe hindoes ('westerse hindoes').
- Meer politieke en bestuurlijke participatie onder hindoes.
- Zorg voor hindoes met psychische problemen.
- Zorg voor het grote aantal uit huis geplaatste Hindostaanse kinderen.
- Professionalisering van de lobby door de HRN.

Volgens een meerderheid van de aangesloten organisaties zou de HRN meer religieuze en maatschappelijke activiteiten moeten organiseren, en beter moeten communiceren met de achterban, bijvoorbeeld via de website. Over de mate waarin de HRN bijdraagt tot een positieve beeldvorming van hindoes, is men verdeeld. In deze beoordeling van effectiviteit zijn de karmavadische organisaties positiever dan de janmavadische; de Arya Samaj organisatie neemt een tussenpositie in.

Ook de hindoe geestelijke verzorgers menen dat de HRN veelal onzichtbaar is¹⁰.

Volgens de extern deskundige zou de HRN zich meer de vraag moeten stellen wat hindoeïsme en de hindoe identiteit in de moderne wereld eigenlijk impliceren. De HRN dient meer activiteiten te ontplooiën, zoals studiedagen, cursussen en het ontwikkelen van scholingstrajecten, en zou in zijn algemeenheid meer van zich dienen te laten horen.

De Kring Hindoe Geestelijken noemt een aantal maatschappelijke problemen waaraan de HRN meer aandacht zou moeten besteden: suicide, omgang met homoseksualiteit, en ook betere profilering van hindoes in Nederland. Er is de laatste twee jaar wel enige vooruitgang geboekt, maar het gaat erg langzaam. Daarnaast verdient betere communicatie van het bestuur met de achterban de volle aandacht.

Het bestuur van de HRN geeft als reactie op deze kritiek aan dat men een vrijwilligersorganisatie is met beperkte middelen, en men dus keuzes heeft moeten maken.

Conclusie

De HRN heeft in 2011 activiteiten op diverse maatschappelijke terreinen ontplooid. Op de agenda voor de komende jaren staan verschillende belangrijke thema's binnen de hindoe gemeenschap. Niettemin menen een meerderheid van de lidorganisaties, de Kring en de externe deskundige dat de HRN niet actief genoeg is en te weinig communiceert met de achterban. Ook de beeldvorming van hindoes in Nederland kan nog worden verbeterd.

¹⁰ Zie bij criterium 10, paragraaf 4.1.

Onze conclusie is dat de effectiviteit van de HRN voor de hindoe gemeenschap tot dusver matig is geweest. Daarbij speelt de overweging dat effectiviteit ook afhangt van de communicatie van activiteiten en plannen, en er zeker op dit vlak kritiek is vanuit de achterban. Anderzijds hebben we – zoals het bestuur zelf ook aangeeft - te maken met een vrijwilligersorganisatie met beperkte middelen. Daarnaast is er in 2011 ons inziens een duidelijke verbetering ingezet.

2.4 Criterium 4: De HRN wordt gekenmerkt door bestuurlijke en financiële stabiliteit en continuïteit

Dit is beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Statuten en statutenwijzigingen, en naleving statuten.
- Bestuurssamenstelling en –wisselingen.
- Jaarverslagen en beleidsplannen.
- Jaarrekeningen en accountantsverklaringen.
- Mening van aangesloten organisaties.

De bestuurlijke en financiële stabiliteit en continuïteit beoordelen wij aan de hand van de steun vanuit de achterban, de bestuurlijke bezetting, het bestuurlijk handelen en de financiële jaarstukken.

Steun vanuit de achterban

De samenstelling van het bestuur kent een zetelverdeling conform de statuten, namelijk acht zetels voor de twee stromingen binnen Sanatan Dharm en vier voor de Arya Samaj. Voor wat betreft de acht zetels voor Sanatan Dharm bestaat er volgens het bestuur een ‘herenakkoord’ om deze gelijk te verdelen tussen de janmavadische en de karmavadische organisaties. Er bestaan op dit punt volgens het bestuur geen problemen. Ook de achterban is grotendeels tevreden met de zetelverdeling, zij het iets minder met de feitelijke samenstelling van het bestuur. Stabiliteit en continuïteit worden ook bevorderd doordat de HRN al meer dan tien jaar dezelfde achterban van lidorganisaties kent.

Bestuurlijke bezetting

Het bestuur bestaat momenteel uit elf leden, waarvan er vijf in een recent uittreksel van de KvK staan vermeld. De inschrijving bij de KvK wordt door het bestuur nog geactualiseerd.

Het bestuur heeft in 2012 reeds twee bestuursleden benoemd en zal in 2012 nog vier bestuursleden benoemen: één voor de vacature, twee voor statutair aftredende bestuursleden en één voor een tussentijds aftredend bestuurslid.

De zittingstermijn is twee maal drie jaar. Na de benoeming van deze vier bestuursleden zitten alle bestuursleden minder dan zes jaar in het bestuur. Tot en met 2018 worden alle bestuursleden weer vervangen. Het aantal vrouwelijke bestuursleden is momenteel één; het bestuur maakt gericht beleid op vrouwelijke bestuursleden en verwacht dat hun aantal stijgt tot drie eind 2012.

Volgens het bestuur zijn jongeren als bestuurslid moeilijk te krijgen. Men stelt de kwaliteit van een bestuurslid uiteraard voorop. Niettemin is het bestuur wel verjongd.

Het aantal bestuurswisselingen in de afgelopen jaren:

- 2009: 2.
- 2010: 3.
- 2011: 2.
- 2012: tot nog toe 2, er staan nog 4 nieuwe benoemingen uit.

Bestuurlijk handelen

De door de HRN toegestuurde statuten dateren uit 2001, maar zijn niet bij de Kamer van Koophandel doorgevoerd¹¹. Wanneer we niettemin deze statuten als uitgangspunt nemen, zijn de volgende afwijkingen met de praktijk te constateren:

- Er functioneert nog geen platformraad, en het inmiddels wel opgestelde reglement hiervan is niet conform de statutaire bepalingen in dit opzicht.
- Er is geen Raad van Toezicht.
- Er is in de afgelopen drie jaar alleen over 2011 een jaarverslag gemaakt.
- Een (bescheiden) beleidsplan is alleen voor 2012 gemaakt.

Desgevraagd stelt het bestuur dat men de gehanteerde statuten van 2001 alsnog bij de Kamer van Koophandel gaat inschrijven, met inbegrip van enkele wijzigingen op de bovengenoemde punten.

Financiële jaarstukken

Van de penningmeester zijn de jaarrekeningen over 2010 en 2011 verkregen. Het saldo in beide jaren is positief. De HRN beschikt niet of nauwelijks over structurele inkomsten, alleen over kleine incidentele subsidies. Gezien het geringe karakter van de middelen is door het bestuur geen accountantsverklaring aangevraagd. De inkomsten in 2010 bedroegen € 2.500; in 2011 ruim € 10.000, op basis van een incidentele subsidie van € 10.000 van de gemeente Den Haag voor de conferentie 'Tien jaar Hindoe Raad'. Het vermogen van de HRN bedroeg eind 2011 circa € 10.000.

De lidorganisaties dragen geen geld bij, maar wel een bijdrage in de vorm van vrijwilligers of het beschikbaar stellen van faciliteiten. Het bestuur vindt dit wel een punt van aandacht met het oog op kwaliteit, professionalisering en continuïteit. Men denkt bijvoorbeeld aan een permanent secretariaat.

Stabiliteit en continuïteit volgens de lidorganisaties

De lidorganisaties zijn verdeeld over de huidige invulling van de bestuurszetels als afspiegeling van de lidorganisaties. Ook zijn ze verdeeld over de kwaliteit van de inhoudelijke en financiële verslaglegging, en over de transparantie van de bestuursbesluiten.

¹¹ Dit wordt ook al in *Representativiteitstoets Hindoeraad Nederland* uit 2006 geconstateerd (p. 9).

De vertegenwoordigers van de karmavadische stroming zijn veelal positiever dan die uit de janmavadische stroming. Positieve en negatieve waarderings houdens elkaar echter in evenwicht. De Arya Samaj organisatie Fas-Ned neemt veelal een middenpositie in. Ter verdediging worden het karakter van vrijwilligersorganisatie en de beperkte financiële middelen aangehaald.

Conclusie

Er is enige kritiek vanuit de achterban over de invulling van de bestuurszetels. Voor 2012 staan zes bestuurswisselingen gepland, zodat deze kritiek mogelijk gepareerd kan worden. Voor het overige is er de afgelopen jaren sprake geweest van een beperkt aantal bestuurswisselingen. De achterban van lidorganisaties is al meer dan tien jaar onveranderd. De bestuurlijke stabiliteit en continuïteit zijn ons inziens in dit opzicht voldoende.

Wel is er een achterstand in aanpassing van de statuten en in het naleven ervan. In dit opzicht ontbreekt het aan voldoende ordelijk bestuurlijk handelen.

In financieel opzicht zijn de zaken op orde. Gezien de zeer bescheiden middelen is de HRN echter wel kwetsbaar en is bestuurlijke professionalisering moeilijk. Het bestuur overweegt verbeteringen op deze punten.

Onze conclusie is dat de bestuurlijke en financiële stabiliteit en continuïteit van de HRN voldoende zijn, met inachtneming van de genoemde kritische kanttekeningen.

3 Kwantiteit en kwaliteit van aanbod geestelijke verzorging

3.1 Criterium 5: Alle hindoe ingesloten krijgen desgewenst voldoende hindoe geestelijke verzorging

Dit is beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Omvang ingevulde formatie in relatie tot voorkeurspeiling.
- Mening van geestelijke verzorgers en hoofdgeestelijke.
- Mening van DGV.
- Mening van portefeuillehouders.

Volgens de toedeling van formatie op basis van de periodieke voorkeurspeilingen bedroeg de normatieve formatie van de hindoe geestelijke verzorging in 2011 7,1 fte en voor 2012 6,4 fte. Deze teruggang van formatie heeft niet te maken met andere voorkeuren van ingesloten, maar met een generieke teruggang van de formatie geestelijke verzorging met 10%.

Momenteel is er 5,0 fte bezetting hindoe geestelijke verzorging, verdeeld over tien personen. Volgens de hoofdgeestelijke wordt in 2012 nog extra fte ingevuld voor een vrouwelijke geestelijke verzorger. De overige ruimte is nodig als buffer om vervanging te betalen tijdens verlof of ziekte, en deels ook om de hoge reiskosten van landelijk werkende geestelijke verzorgers te betalen.

De arbeidsrelatie van DGV met de huidige bezetting is als volgt:

- 2 personen (1,4 fte) zijn aangesteld in vaste dienst.
- 1 persoon (0,8 fte) is aangesteld in vaste dienst, met als voorwaarde het voltooien van de universitaire opleiding binnen vijf jaar.
- 3 personen (2,0 fte) zijn werkzaam op uitzendbasis of via een overeenkomst van opdracht. De betrokken geestelijke verzorgers zijn beoogd om vast te worden aangesteld, na het voldoen aan de eisen m.b.t. taalniveau en/of erkenning van de buitenlandse universitaire opleiding en/of voltooien van de huidige universitaire opleiding.
- 4 personen (0,8 fte) zijn werkzaam op uitzendbasis en worden gerekend tot de flexibele inhuur.

De flexibele bezetting is 16% van de totale bezetting, en daarmee bijna conform de norm van DGV van 20% flexibel en 80% vast.

Naast deze professionele inzet wordt gewerkt aan de inzet van vrijwilligers. De hoofdgeestelijke wil dit bevorderen door het aanstellen van geestelijke verzorgers die nabij de locaties wonen, zodat er in het lokale netwerk vrijwilligers gezocht kunnen

worden. Hiervoor is samenwerking gezocht met de Stichting Surant. Deze stichting is een Surinaams/Antilliaanse bezoekersgroep, en heeft tot doel het verbeteren van de betrokkenheid van gedetineerden bij de samenleving, alsmede het resocialiseren en rehabiliteren van gedetineerden¹².

De geestelijke verzorgers en hoofdgeestelijke geven aan dat men in de meeste gevallen goed in staat is om aan de wens van de ingeslotenen naar geestelijke verzorging te voldoen. Eén van de geestelijke verzorgers spreekt overigens van een duidelijk capaciteitstekort. Het aanbod kampt volgens de geestelijke verzorgers niettemin met de volgende problemen:

- Beperkingen door procedures en regels bij de inrichtingen.
- Versnippering van hindoe ingeslotenen over veel inrichtingen; dit is typisch een probleem voor de kleine denominaties. Vanuit DGV is een project gestart om ingeslotenen van de kleine denominaties op vrijwillige basis te clusteren, zodat de geestelijke verzorging efficiënter kan. Ook wordt gedacht aan de inzet van audiovisuele media zoals videoconferentie.
- Lange reistijden; om dit terug te dringen zijn volgens de hoofdgeestelijke recent uitzendkrachten benoemd die dichterbij de ver van de Randstad gelegen inrichtingen wonen. Waar nodig worden nog vervangers ingehuurd. Voor toekomstig geestelijke verzorgers is daarom woonplaats mede een selectiecriteria.

De hindoe ingeslotenen hebben volgens de hoofdgeestelijke begrip voor de situatie. Er is één klacht hierover binnengekomen, waarbij overigens slechte communicatie mede oorzaak was. Volgens de twee portefeuillehouders is de formatie hindoe geestelijke verzorger ruim voldoende. Ze hebben geen klachten van ingeslotenen en menen dat de (beperkte) tijd goed besteed wordt.

Conclusie

De omvang van de hindoe geestelijke verzorging is op orde. Aan de typische efficiëntieproblemen van kleine denominaties wordt gewerkt. Er zijn zo goed als geen klachten van ingeslotenen over te weinig geestelijke verzorging.

¹² Bron: website www.surant.org.

3.2 Criterium 6: Het aanbod en/of de achtergrond van de hindoe geestelijke verzorgers doet recht aan de diverse stromingen en etniciteiten binnen het hindoeïsme, en is divers qua mannen en vrouwen

Dit is beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Achtergrond¹³ geestelijke verzorgers in relatie tot achterban.
- Mening van geestelijke verzorgers en hoofdgeestelijke.
- Mening van DGV.
- Mening van portefeuillehouders.
- Mening van aangesloten organisaties.
- Mening van niet-aangesloten organisaties.

Wat betreft de stromingen is de 5 fte hindoe geestelijke verzorging momenteel als volgt verdeeld:

- Sanatan Dharm (janmavadisch): 2,2 fte.
- Sanatan Dharm (karmavadisch): 1,2 fte.
- Arya Samaj: 1,0 fte.

Deze verdeling benadert de eerder door ons geschatte verhouding tussen de stromingen van 2:2:1. De karmavadische stroming is daarbij iets ondervertegenwoordigd.

Voorts is er nog 0,6 fte voor de geestelijke verzorging aan de Sikhs. Deze is op pragmatische gronden ondergebracht bij de hindoe geestelijke verzorging. De uitvoering en bijvoorbeeld ook de verstrekking van een zendingsbrief geschiedt overigens in samenwerking met de Sikh gemeenschap.

Wat de etniciteit betreft, zijn acht van de tien geestelijke verzorgers van Hindostaanse herkomst. Daarnaast zijn er twee Indiërs.

In het huidige team van geestelijke verzorgers werken twee vrouwen (1 fte). Uitbreiding van het aandeel vrouwelijke fte is gepland voor 2012.

De geestelijke verzorgers en hoofdgeestelijke geven aan dat de verschillen tussen de drie stromingen in de praktijk relatief zijn, met name voor de jonge hindoes. De meeste geestelijke verzorgers zijn hier soepel in. Bij de intake krijgt men een beeld van wat iemand nodig heeft of wil. Een geestelijke verzorger moet volgens de hoofdgeestelijke bovendien stroming-overstijgend en verbindend kunnen werken.

¹³ Opgave hoofdgeestelijke.

De groep hindoe ingesloten en is divers: Hindostanen, Indiërs, Tamils en ook westerlingen. Verreweg de grootste vraag komt vanuit de Hindostaanse gemeenschap. Bij Tamils bijvoorbeeld spelen vooral taalproblemen, geen religieus-inhoudelijke. Men kan desgevraagd aan de wens naar rituelen voldoen. Voor de relatief grote groep Sikhs, die veelal in de detentiecentra verblijven, is een Sikh geestelijke verzorger aangesteld. De aanwezigheid van vrouwelijke geestelijke verzorgers is, aldus de hoofdgeestelijke, met name ook belangrijk met het oog op de vrouwelijke ingesloten en.

Volgens DGV is de diversiteit de verantwoordelijkheid van de hoofdgeestelijke en de HRN. Op dit moment zijn er met betrekking tot de hindoe geestelijke verzorging geen klachten of signalen binnengekomen over gebrekkige diversiteit.

Eén van de portefeuillehouders kan het beantwoorden aan de diversiteit onder de ingesloten en niet goed beoordelen. Hij meent niettemin dat de betreffende hindoe geestelijke verzorger de juiste toon weet te treffen bij de diverse hindoe ingesloten en. Er zijn hem wat dit betreft geen klachten ter ore gekomen. Ook de andere portefeuillehouder heeft geen signalen dat sommige hindoes zich niet herkennen in de op de locatie werkende hindoe geestelijke verzorger.

Mening van lidorganisaties

Zes van de acht responderende lidorganisaties zijn redelijk tot goed op de hoogte van de rol die de HRN speelt als zendende instantie. Volgens vier lidorganisaties is het aanbod van de geestelijke verzorging toereikend en worden de meeste hindoe ingesloten en voorzien in hun behoefte hieraan. De HRN vormt een afspiegeling van de hindoe gemeenschap in Nederland en schept daarmee de basis voor een adequate afspiegeling van het aanbod van hindoe geestelijken.

Drie lidorganisaties geven aan dat naar hun mening het aanbod ontoereikend is. Twee van hen zijn uitgesproken negatief en menen dat de HRN niet representatief genoeg is om als zendende instantie een brede groep hindoes te bedienen; de derde lidorganisatie meent daarentegen dat de eerste stappen in de goede richting zijn gezet.

Mening van niet-aangesloten organisatie

De Kring Hindoe Geestelijken ziet wel de diversiteit binnen het team, maar betwijfelt of elke geestelijke verzorger wel stroming-overstijgend kan en wil werken.

Conclusie

De samenstelling van het huidige team hindoe geestelijke verzorgers is adequaat met het oog op de diversiteit onder de ingesloten. Aan de diversiteit wat betreft de drie hoofdstromingen en man-vrouw verhoudingen wordt tegemoetgekomen. Daarbij zijn in de praktijk van de geestelijke verzorging de verschillen tussen de drie stromingen overigens relatief.

Aan de etnische diversiteit komt men in zoverre tegemoet dat er naast acht Hindostaanse geestelijke verzorgers er twee van Indiase herkomst zijn. Voor het overige kan men religieus-inhoudelijk aan vragen van alle ingesloten tegemoet komen; wel kunnen er taalproblemen zijn.

Sommige lidorganisaties en de Kring Hindoe Geestelijken menen dat er niet voldoende recht wordt gedaan aan de diversiteit onder de ingesloten.

Er zijn met betrekking tot diversiteit geen klachten van ingesloten bekend.

Onze conclusie is dat aanbod en/of achtergrond van de hindoe geestelijke verzorgers voldoende recht doen aan de diverse stromingen en etniciteiten binnen het hindoeïsme, en aan de verdeling van mannen en vrouwen.

3.3 Criterium 7: De hindoe geestelijke verzorgers zijn voldoende opgeleid en hebben een specifieke training gevolgd of kwalificatie behaald voor de geestelijke verzorging aan ingesloten

Dit is beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Achtergrond en opleiding geestelijk verzorgers.
- Mening van DGV.
- Mening van portefeuillehouders.

In diverse documenten staan de volgende opleidingseisen geformuleerd:

- In het functiedocument geestelijk verzorger is als functie-eis een academisch werken denkniveau opgenomen¹⁴.
- In het ambtelijk competentieprofiel van de hindoe geestelijke verzorging is dit nader aangescherpt tot een voltooide academische opleiding in het Hindoeïsme¹⁵. Volgens de hoofdgeestelijke zal de komende universitaire (ambts)opleiding aan de VU (of een gelijkwaardige) in de toekomst vereist zijn voor het verkrijgen van een zendingsbrief.
- Voor een vaste aanstelling hanteert DGV als eis een masterdiploma van een in Nederland erkende opleiding hindoe geestelijke verzorging¹⁶.

Het opleidingsniveau van de huidige bezetting is als volgt:

- 1,4 fte (2 personen) is vast aangesteld; hbo-opleiding. Voor de bovengenoemde universitaire opleidingseis is conform de brief een uitzondering gemaakt in verband met leeftijd, meer dan vijf jaar werkzaamheid, aantoonbare pioniersfunctie en goed en volledig functioneren.
- 0,8 fte (1 persoon) is vast aangesteld; mbo-opleiding plus Nederlandse Opleiding Hindoe Geestelijke (NOHG). Vaste aanstelling onder voorwaarde van voltooiën universitaire opleiding binnen vijf jaar.
- 2,0 fte (3 personen) is nu werkzaam op uitzendbasis of via een overeenkomst van opdracht, en is beoogd om vast te worden aangesteld. Dit hangt bij twee geestelijke verzorgers af van erkenning van de door hen gevolgde Indiase universitaire opleiding, en bij één geestelijke verzorger van het voltooiën van de huidige Nederlandse opleiding. Bij twee van de drie geestelijke verzorgers hangt de vaste aanstelling ook af van voldoende Nederlandse taalvaardigheid.
- 0,8 fte (4 personen) is flexibele bezetting op uitzendbasis; alle vier hebben minimaal hbo, één heeft ook de NOHG gevolgd. Voor het verkrijgen en behouden van

¹⁴ *Organisatie- en Formatierapport Dienst Geestelijke Verzorging DJI (2008).*

¹⁵ *Idem.*

¹⁶ Brief DGV 23 november 2010 m.b.t. overgangseisen Hindoe geestelijke verzorgers.

een zendingsbrief worden zij conform het ambtelijke competentieprofiel geacht de universitaire opleiding te gaan volgen.

Wat betreft specifieke trainingen hebben alle geestelijke verzorgers vanuit DJI een serie trainingen 'werken bij justitie' gevolgd. De nieuwe medewerkers hebben een instructie gehad van de hoofdgeestelijke. In de toekomst komt er een uniforme instructie voor alle denominaties.

Wat betreft de specifiek vanuit de zendende instantie vereiste kwalificaties voor geestelijke verzorger voldoen volgens de hoofdgeestelijke alle tien geestelijke verzorgers hieraan, omdat aan vier van hen een zendingsbrief is verstrekt en er ook aan de overige zes voor de zomer 2012 een zendingsbrief wordt verstrekt.

Ook DGV ziet de zendingsbrief als een kwalificatie, omdat er in het betreffende toetsingsprotocol ook aspecten worden gevraagd die belangrijk zijn voor een goed functioneren binnen de justitiële geestelijke verzorging.

Eén portefeuillehouder stelt dat hij, gezien het karakter van de geestelijke verzorging als vrijplaats en de centrale aansturing vanuit Den Haag, geen zicht heeft op de kwaliteit van de geestelijke verzorging. In het verleden werd hij regelmatig geconfronteerd met geestelijke verzorgers die niet goed in de inrichting pasten. De huidige hindoe geestelijke verzorger functioneert naar zijn mening goed. In zijn algemeenheid zijn de geestelijke verzorgers minder dan vroeger eenzijdig gefocust op geloof, en zich meer bewust van de typische omgeving waarin ze werken, en zijn ze in dit opzicht naar zijn mening ook realistischer. De andere portefeuillehouder acht de huidige hindoe geestelijke verzorger zeer capabel, met name ook wat betreft communicatieve vaardigheden. Dit acht hij zeer belangrijk, zowel naar de inrichting toe als naar de ingesloten.

Conclusie

De huidige bezetting van hindoe geestelijke verzorgers heeft voor het overgrote deel een hbo-opleiding. Twee van hen hebben de NOHG gevolgd. Daarnaast zijn er trainingen gevolgd en voldoen allen aan de in de zendingsbrieven vereiste kwalificaties voor hindoe geestelijke verzorging.

Anderzijds voldoen op dit moment acht van de tien geestelijke verzorgers niet aan de vereiste universitaire opleiding in het hindoeïsme dan wel hindoe geestelijke verzorging; twee hebben een dergelijke opleiding in India gevolgd, die nog geaccrediteerd moet worden. De achterstand in opleiding komt deels op conto van de vertraging in de totstandkoming van de (ambts)opleiding. Aangezien deze per september 2012 begint, zal het opleidingsniveau op termijn verbeteren.

3.4 Criterium 8: De hindoe geestelijke verzorgers vervullen het takenpakket zoals vastgelegd in de dienstenspecificaties van DGV

Dit is beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Viermaandsrapportages m.b.t. tijdsbesteding.
- Mening van geestelijke verzorgers en hoofdgeestelijke.
- Mening van DGV.
- Mening van portefeuillehouders.

Er zijn zes rapportages over 2011 van geestelijke verzorgers beschikbaar; twee geestelijke verzorgers waren lange tijd ziek, één geestelijke verzorger is pas in 2012 agetreden en één geestelijke verzorger (0,2 fte) heeft geen viermaandsrapportage ingediend.

De rapportages laten zien dat niet elke geestelijk verzorger alle diensten doet, maar dat over de hele linie bezien alle diensten door het huidige team hindoe geestelijke verzorging verricht worden. De tijdsbesteding beantwoordt voorts aan de norm zoals vastgelegd in de dienstenspecificatie¹⁷ van maximaal 20% overhead.

De huidige geestelijke verzorgers achten zichzelf in staat de zeven voorgeschreven diensten te vervullen. DGV constateert op basis van de viermaandsrapportages van alle denominaties dat er momenteel te weinig groepsgesprekken worden gehouden, hetgeen te wijten is aan de drukke dagprogramma's. De hindoe geestelijke verzorgers wijken volgens DGV niet af van de gestelde normen, waarbij rekening wordt gehouden met het feit dat er bij de hindoe geestelijke verzorging ook landelijk werkenden zijn die aan een dienst als intake niet of nauwelijks toekomen.

De omvang en inhoud van de diensten wordt eenmaal per twee maanden door de hoofdgeestelijke met de betreffende hindoe geestelijke verzorger overlegd. Dit gebeurt op basis van een actuele, dus tweemaandelijks opgave van het aantal hindoe ingesloten tenen per locatie. Op deze manier wordt de inzet van de geestelijke verzorger gestuurd.

Eén van de portefeuillehouders verwijst naar het locatiewerkplan 2011. Hieruit blijkt dat de betreffende hindoe geestelijke verzorger als lokaal werkende net als de andere denominaties meedraait in de diensten. In de teamvergaderingen wordt zijns inziens ook gezamenlijk over problemen in het werk en de aanpak gesproken. Men is gemotiveerd en op elkaar betrokken, en men lost als team veel problemen op.

¹⁷ *Samenvatting eindrapport 'dienstenspecificaties' DGV.* In: Documenten en richtlijnen m.b.t. geestelijke verzorging binnen justitiële inrichtingen (DGV, november 2011).

De portefeuillehouder geeft nog aan dat de geestelijke verzorging soms moeilijk in te passen is in het lokale beleid van de inrichting, met name bij de opstelling van de dagprogramma's.

De andere portefeuillehouder heeft geen gedetailleerd inzicht in de bezigheden van de hindoe geestelijke verzorger, mede gezien ook de beperkte taakomvang op deze locatie. Een locatiewerkplan is nog niet voorhanden. Intake doet de hindoe geestelijke verzorger vermoedelijk nauwelijks, i.v.m. werk op zaterdag. Er worden wel groepsbijeenkomsten gehouden. Een bijdrage aan de bijzondere bijeenkomsten of crisisbijstand kan hij zich niet herinneren, maar hij twijfelt er niet aan dat de geestelijke verzorger dit, indien nodig, prima zou oppakken. Verder gaat de onderlinge vervanging met andere geestelijke verzorgers goed.

Conclusie

De hindoe geestelijke verzorgers werken voor het overgrote deel conform de dienstspecificaties. Afwijkingen zijn generiek, zoals een lager aantal groepsbijeenkomsten door de drukke dagprogramma's, of gelden voor alle kleine denominaties, zoals de iets beperkte dienstinvulling van landelijk werkenden.

3.5 Criterium 9: Er is voldoende aandacht voor de wensen, behoeften en respons van de hindoe ingeslotenen

Dit is beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Klachtenregelingen en omgang met klachten.
- Mening van geestelijke verzorgers en hoofdgeestelijke.
- Mening van DGV.
- Mening van portefeuillehouders.

Er is een formele klachtenprocedure voor ingeslotenen. Sinds er anderhalf jaar geleden een hindoe hoofdgeestelijke is aangesteld, is volgens DGV het aantal klachten - met name over freelancers - sterk verminderd. In 2011 is nog één klacht over een hindoe geestelijke verzorger binnengekomen; die is echter door de beklagcommissie ongegrond verklaard. In 2012 is tot nog toe één klacht binnengekomen die ook ongegrond is verklaard.

De portefeuillehouders verwijzen naar de jaarlijkse enquêtes onder ingeslotenen: de geestelijke verzorging doet het daarbij voldoende tot goed. De één stelt dat er, afgezien van een enkel incident, er geen grote fricties zijn geweest met betrekking tot de hindoe geestelijke verzorging. De andere portefeuillehouder meent dat de hindoe geestelijke verzorger zeer gewild en geliefd is bij de ingeslotenen. Wat hem betreft loopt het allemaal voorbeeldig.

De geestelijke verzorgers bespeuren een aanzet tot kwaliteitsbeleid. Hindoes kennen wel de pandit, met name voor de rituelen, maar de functie van geestelijke verzorger is een Nederlands fenomeen en moet zich binnen de hindoe gemeenschap nog vestigen. Verder hebben niet alle hindoe ingeslotenen evenveel behoefte aan religie of rituelen. De geestelijke verzorgers merken dat, met name bij de jongeren. Sommige geestelijke verzorgers proberen dan allereerst ondersteuning en betrokkenheid te bieden, bijvoorbeeld via de Hindi taal of cultuur.

De hoofdgeestelijke geeft aan dat vanuit divers onderzoek de behoeften van ingeslotenen bekend zijn. De balans tussen zorgend versus ritueel pastoraat wordt hieraan ook aangepast, zoals blijkt uit de opstelling van het filosofisch kader en in het curriculum van de (ambts)opleiding.

Klachten of vragen van ingeslotenen betreffen veelal zaken die niet de verantwoordelijkheid van de geestelijke verzorger zijn. In dit kader is er ook aan verwachtingsmanagement gedaan richting de ingeslotenen, omdat er nogal wat vragen kwamen op cultureel gebied (bijvoorbeeld over Indiase films of over maaltijdvoorkeuren). De afgrenzing naar Hindostaans-culturele onderwerpen en problemen is binnen het teamoverleg nader verduidelijkt.

DGV stelt dat geestelijke verzorging in de inrichtingen meer is dan de uitvoering van de rituelen zoals dat 'buiten' gebeurt. In het recent door de hindoe geestelijke verzorgers opgestelde filosofische kader¹⁸ staat deze nieuwe eigen identiteit van de geestelijke verzorging voor het eerst verwoord. Het getuigt volgens DGV van een identiteitsontwikkeling, zoals die bijvoorbeeld ook bij de moslims plaatsvindt. Het is een 'vertaling' van een meer rituele praktijk in de tempels naar de zeven diensten in de inrichtingen.

De Kring Hindoe geestelijken meent eveneens dat begeleiding en spirituele counseling bij zingevingsvraagstukken en existentiële problematiek meer kennis en competenties vraagt dan de voornamelijk ritualistische opleiding die de pandits in de tempel volgen.

Conclusie

Er zijn vanuit de ingeslotenen geen (gegronde) klachten over de hindoe geestelijke verzorging. Er is vanuit het team en de hoofdgeestelijke aandacht voor de (veranderende) wensen van de hindoe ingeslotenen. Mede op basis van bestaand onderzoek heeft men de balans tussen zorgend versus ritueel pastoraat aangepast. Hiervan getuigen ook het nieuwe inhoudelijke kader voor de geestelijke verzorging en het curriculum van de (ambts)opleiding. DGV spreekt in dit opzicht van een duidelijke identiteitsontwikkeling.

¹⁸ *Filosofisch kader hindoe geestelijke verzorging*. Dienst hindoe geestelijke verzorging 2011.

4 Functie van zendende instantie

4.1 Criterium 10: Er is vanuit de HRN respectievelijk de hoofd-geestelijke voldoende inhoudelijke aansturing van de geestelijke verzorging

Dit is beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Borging deskundigheid ten aanzien van geestelijke verzorging.
- Mening van geestelijke verzorgers en hoofdgeestelijke.
- Mening van bestuur HRN.
- Mening van DGV.

De deskundigheid ten aanzien van de geestelijke verzorging heeft de HRN neergelegd bij de Commissie Hindoe Geestelijke Verzorging¹⁹. Deze commissie bestaat momenteel uit drie personen: de huidige bestuursvoorzitter (tevens voorzitter van de commissie) en twee ex-voorzitters van de HRN. De commissie moet nog door het bestuur geformaliseerd worden.

De commissie heeft, mede in samenwerking met de hoofdgeestelijke, tot doel:

- Opstellen en eventueel bijstellen van het inhoudelijke kader van hindoe geestelijke verzorging.
- Naleving van het kader toetsen, plus geschillen hierover beslechten.
- Zendingsbrieven verstrekken.

Verder voert de commissie ambtelijk overleg met de hoofdgeestelijke, en verzorgt zij eventueel de voordracht van een nieuwe hoofdgeestelijke. Het inhoudelijke profiel van de commissieleden is niet nader aangegeven. Het bestuur kiest op dit moment voor een sterk bestuurlijke invulling. Op deze manier wil men de deskundigheid over de aansturing zoveel mogelijk borgen. De religieus-inhoudelijke aspecten zijn de verantwoordelijkheid van de hoofdgeestelijke.

In 2010 is binnen DGV voor het eerst een hoofd benoemd ten behoeve van de hindoe denominatie. Het betreft de huidige aangestelde hoofdgeestelijke. Deze is voorgedragen door de HRN. Volgens DGV is daarbij aan de geldende ambtelijke en ambtenaarlijke functievereisten voldaan.

¹⁹ *Concept Commissie Hindoe Geestelijke Verzorging van de Hindoe Raad Nederland* (niet gedateerd, ter beschikking gesteld door bestuur HRN). De taakstelling van de commissie betreft feitelijk ook de geestelijke verzorging bij defensie en in zorginstellingen, maar de tekst is met name gericht op justitiële hindoe geestelijke verzorging.

Desgevraagd geeft de hoofdgeestelijke aan dat de aansturing of feedback van de hoofdgeestelijke vanuit de Commissie Geestelijke Verzorging tot nog toe beperkt was. De reden hiervoor is dat er vanuit DGV al een duidelijk programma van activiteiten ligt. Anders gezegd, er diende het afgelopen jaar allereerst een grote achterstand te worden weggewerkt (formatie op peil, universitaire opleiding, e.a.). Wel heeft de commissie samen met de hoofdgeestelijke het toetsingsprotocol met betrekking tot de zendingsbrief opgesteld.

Het inhoudelijke kader voor de hindoe geestelijke verzorging is op twee manieren vastgelegd. In de eerste plaats het ambtelijke profiel²⁰, en daarnaast het in 2011 door het team geestelijke verzorgers opgestelde en door de HRN geaccordeerde 'Filosofisch Kader Hindoe Geestelijke Verzorging'. Het kader wil richting geven aan de hindoe geestelijke verzorging en het werkterrein afbakenen. Op basis van dit kader zal de hindoe geestelijke verzorging verdere protocollen en werkafspraken maken. Volgens de hoofdgeestelijke wordt met het Filosofisch Kader de balans tussen zorgend en ritueel pastoraat hersteld en in lijn gebracht met de (beperkte) vraag naar rituelen bij de gedetineerden. De ruimte voor rituelen is binnen de inrichtingen overigens beperkt, zodat de rituelen vaak slechts een symbolisch karakter kunnen hebben. Met het kader kan het professioneel overleg met geestelijke verzorgers uit andere denominaties ook verbeteren, bijvoorbeeld over de notie 'geestelijk leiderschap'.

De geestelijke verzorgers wijzen op de noodzaak om tot nadere protocollen te komen. De Commissie Geestelijke Verzorging of de HRN zijn grotendeels onzichtbaar. De geestelijke verzorgers verwachten niettemin meer sturing en ondersteuning. In dit opzicht kan volgens sommigen ook de communicatie met de hoofdgeestelijke worden verbeterd; anderen zijn hierover tevreden.

DGV spreekt twee keer per jaar met de zendende instanties. Daarnaast spreken de zendende instanties één keer per jaar met de hoofddirecteur uitvoering van DJI en één keer per jaar met de staatssecretaris. Vanuit de hindoes is de gesprekspartner de voorzitter van de Commissie Geestelijke Verzorging (tevens bestuursvoorzitter). DGV hecht belang aan deze commissie zodat de hoofdgeestelijke een duidelijk aanspreekpunt heeft en de commissie waar nodig, net als bij andere denominaties, bij religieus-inhoudelijke kwesties of geschillen een standpunt namens de HRN kan bepalen. Volgens DGV heeft de inhoudelijke aansturing door de benoeming van de hoofdgeestelijke een sterke impuls gekregen.

²⁰ *Organisatie- en Formatierapport Dienst Geestelijke Verzorging DJI (2008).*

Conclusie

De inhoudelijke aansturing heeft vorm gekregen in een ambtelijk competentieprofiel en een filosofisch kader. De uitwerking ervan in protocollen vindt momenteel plaats. De borging van deskundigheid en aansturing via de Commissie Geestelijke Verzorging is in concept geformuleerd, maar dient nader geformaliseerd en geprofileerd te worden. In 2010 is binnen DGV voor het eerst een hoofd benoemd ten behoeve van de hindoe denominatie. De aansturing dient volgens de geestelijke verzorgers verder verbeterd te worden.

Onze conclusie is dat de inhoudelijke aansturing zich de laatste jaren sterk heeft ontwikkeld en momenteel voldoende profiel en focus heeft. Verdere verbetering en uitwerking staan gepland en zijn ook gewenst, niet in de laatste plaats door de geestelijke verzorgers zelf.

4.2 Criterium 11: Er is een korps van geestelijk verzorgers gevormd

Dit is beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Omvang ingevulde formatie in relatie tot voorkeurspeiling.
- Zendingsbrieven.

Volgens de toedeling van formatie op basis van de voorkeurspeilingen bedroeg de normatieve formatie van hindoe geestelijke verzorger in 2011 7,1 fte en voor 2012 6,4 fte. Momenteel is er 5,0 fte bezetting hindoe geestelijke verzorging, verdeeld over tien personen. Volgens de hoofdgeestelijke wordt in 2012 nog extra fte ingevuld voor een vrouwelijke geestelijke verzorger. De overige ruimte is nodig als buffer om vervanging te betalen tijdens verlof of ziekte, en deels ook om de hoge reiskosten van landelijk werkende geestelijke verzorgers te betalen.

De arbeidsrelatie van DGV met de huidige bezetting is als volgt:

- 2 personen (1,4 fte) zijn aangesteld in vaste dienst, met zendingsbrief.
- 1 persoon (0,8 fte) is aangesteld in vaste dienst, met als voorwaarde het voltooien van de ambtsopleiding binnen vijf jaar; in bezit van zendingsbrief.
- 3 personen (2,0 fte) zijn werkzaam op uitzendbasis of via een overeenkomst van opdracht. De betrokken geestelijke verzorgers zijn beoogd om vast te worden aangesteld, na het voldoen aan de eisen m.b.t. taalniveau en/of erkenning van de buitenlandse universitaire opleiding en/of voltooien van de huidige universitaire opleiding; één van hen heeft een zendingsbrief.
- 4 personen (0,8 fte) zijn werkzaam op uitzendbasis (flexibele inhuur).

De flexibele bezetting is 16% van de totale bezetting, en daarmee bijna conform de norm van DGV van 20% flexibel en 80% vast.

Zendingsbrieven worden steeds voor vijf jaar afgegeven door de HRN. Daarbij wordt met het oog op verlenging een eis tot het volgen van een universitaire opleiding geformuleerd. De zendingsbrieven worden, aldus de hoofdgeestelijke, derhalve alvast voorwaardelijk verstrekt, met het oog op de inhoudelijke binding aan de zendende instantie.

Zes geestelijke verzorgers hebben nog geen zendingsbrief; vijf van hen verkrijgen deze, aldus de hoofdgeestelijke, voor de zomer 2012. De zesde zendingsbrief voor de Sikh geestelijke verzorger is in voorbereiding in overleg met de Sikh-gemeenschap.

Conclusie

Het korps van hindoe geestelijke verzorgers is gevormd. De nog ontbrekende zendingsbrieven worden op korte termijn verstrekt.

4.3 Criterium 12: De HRN respectievelijk de hoofdgeestelijke verzorgt een adequate voordracht van geestelijke verzorgers

Dit is beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Selectiecriteria en selectieprocedure ten aanzien van de voordrachten.
- Mening van hoofdgeestelijke.
- Mening van DGV.

Er is een duidelijke opstelling van de selectiecriteria opgenomen in het ambtelijke competentieprofiel. Er is geen beschreven procedure voor de voordracht van eventuele kandidaten. Overigens geldt dit voor meer denominaties, en hanteert elke hoofdgeestelijke zijn eigen manier van voordracht²¹.

Het bestuur van de HRN heeft de voordracht gedelegeerd aan de hoofdgeestelijke.

De hoofdgeestelijke geeft aan tot nog toe alleen uitzendkrachten te hebben voorgedragen, de vaste formatie zat er al. Het eerste selectiecriteria is dat de kandidaat de HRN als vertegenwoordiging erkent. Vervolgens zijn de criteria competentie, regio en stroming. Competentie betekent dat de kandidaat bereid en in staat is de ambtsopleiding aan de VU te gaan volgen. De vraag om kandidaatstelling wordt bij één of meer stromingen neergelegd. Een open procedure wordt niet gevolgd, omdat er volgens de hoofdgeestelijke dan veel niet geschikte reacties komen. Dit heeft te maken met het nieuwe filosofisch kader voor de hindoe geestelijke verzorging, dat toch duidelijk verschilt van de gangbare rituele praktijk buiten de inrichtingen. Als de ambtsopleiding eenmaal loopt, zal de procedure open worden, aangezien er dan een toetsing vooraf, namelijk tijdens de opleiding, heeft plaatsgevonden.

Met de kandidaat wordt een gesprek gevoerd volgens het toetsingsprotocol voor de zending. Hierbij wordt getoetst of de kandidaat bereid is om vanuit het door de HRN opgestelde religieuze kader te gaan werken en daartoe ook de benodigde competentie, spiritualiteit en motivatie bezit. Als deze toetsing naar tevredenheid is, dan draagt de hoofdgeestelijke hem of haar voor, en wordt een zendingsbrief verstrekt.

Voor het toetsingsprotocol hebben de modellen bij de katholieke en protestantse denominaties als voorbeeld gediend.

DGV heeft geen zicht op de interne selectieprocedure bij de hindoe geestelijke verzorgers. DGV zou liever vooraf meer gezamenlijk regie voeren (dit geldt ook voor de andere nieuwe medewerkers), omdat het werkerrein in de inrichtingen specifieke competenties vraagt. Daarom heeft men ook een assessment ingevoerd. In het kader

²¹ Wat de ambtenaarlijke kant betreft en de uiteindelijke benoeming door de directeur DGV is er een beschreven sollicitatieprocedure, met o.a. een assessment.

van het nieuwe besturingsmodel zal de aanstellingsprocedure verder geprofessionaliseerd dienen te worden.

Op zich zijn de voordrachten bij de hindoës momenteel conform de afspraken, maar zoals gezegd heeft DGV te weinig zicht en grip op de voordrachtprocedures bij de zendende instanties.

Conclusie

Selectiecriteria voor de geestelijke verzorgers kunnen worden ontleend aan het ambtelijke profiel en aan het toetsingsprotocol voor de zendingsbrief. Nieuwe voordrachten in de afgelopen drie jaar betroffen alleen flexibele formatie. Daarbij is een open procedure vermeden. In de toekomst zal dit met de (ambts)opleiding wel het geval zijn. Volgens DGV zijn de voordrachten conform de afspraken. Men wil niettemin vooraf meer gezamenlijk regie gaan voeren met betrekking tot de sollicitatieprocedures bij alle zendende instanties, gelet op het specifieke werkterrein.

Onze conclusie is dat de voordracht van geestelijke verzorgers adequaat gebeurt.

4.4 Criterium 13: Er is sprake van kwaliteitsbeleid en kwaliteitsbewaking met betrekking tot de geestelijke verzorging

Dit is beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Instrumenten en verslagen ten aanzien van kwaliteitsbeleid en kwaliteitsbewaking.
- Deskundigheidsbevordering, intervisie, supervisie e.d.
- Mening van bestuur HRN.
- Mening van geestelijke verzorgers en hoofdgeestelijke.
- Mening van DGV.

Kwaliteitsbeleid

Het kwaliteitsbeleid binnen de denominaties is mede afgeleid van de jaarlijkse beleidsplannen van DGV. De hoofdgeestelijke van elke denominatie maakt op basis hiervan jaarlijks een plan met begroting voor het budget voor kwaliteitsverbetering (studiedagen, opleiding). Dit wordt verder bewaakt in de reguliere planning & control cyclus, hetgeen volgens DGV binnen de hindoe geestelijke verzorging goed gebeurt.

In het managementplan hindoe geestelijke verzorging voor 2011 waren wat betreft kwaliteitsbeleid de volgende punten opgenomen, voor zover niet onderdeel van de generieke kwaliteitsbewaking (per punt is door de hoofdgeestelijke de mate van realisatie aangegeven):

Ten aanzien van de geestelijke verzorgers:

- Overgang van freelance naar ambtenaarschap: dit is gerealiseerd.
- Opstellen van persoonlijke ontwikkelingsplannen: deze zijn gerealiseerd.
- Van landelijk naar regionaal werken: dit is deels gerealiseerd, door benoeming mede op basis van woonplaats.
- Flexibele inhuur voor incidentele verzoeken: is gerealiseerd.
- Volwaardig onderdeel uitmaken van het plaatselijke team geestelijke verzorgers: deels gerealiseerd door regionaler, op minder locaties, te zijn gaan werken.

Ten aanzien van de ingeslotenen:

- Analyse toewijzingssysteem aan denominaties (algemeen project, loopt nog).
- Vegetarische voeding: is in vergevorderd stadium, verstrekking wordt verbeterd.
- Toegang tot audiovisuele cultuurproducten: er zijn een aantal Bollywood-films geselecteerd, met name voor de detentiecentra.

Ten aanzien van de samenleving:

- Bekendheid hindoe geestelijke verzorging: in samenwerking met OHM is hierover een programma gemaakt; ook is een lezing gehouden op het congres *10 jaar HRN*. Deze bekendheid is ook van belang met het oog op de werving van vrijwilligers²².
- Ontwikkeling website www.gevangenispanidit.nl: de ontwikkeling is vooralsnog stilgezet vanwege het lage aantal bezoekers.

Kwaliteitsbewaking

De generieke instrumenten voor de kwaliteitsbewaking en sturing zijn:

- Viermaandsrapportages.
- Locatiewerkplannen.
- Klachtenprocedure.
- Tweemaandelijks periodiek overleg van hoofdgeestelijke met geestelijke verzorgers.
- Periodiek teamoverleg (minimaal vier keer per jaar).
- Functioneringsgesprekken.

Uitkomsten van de kwaliteitsbewaking komen terug in het maandelijkse periodiek overleg tussen directeur DGV en hoofdgeestelijke. Er zijn in dit verband door DGV geen bijzonderheden te melden met betrekking tot de hindoe geestelijke verzorging.

Viermaandsrapportages

De rapportages over 2011 laten zien dat niet elke hindoe geestelijk verzorger alle diensten doet, maar over de hele linie gezien worden alle diensten door het huidige team verricht. De tijdsbesteding beantwoordt voorts aan de norm van maximaal 20% overhead. De hindoe geestelijke verzorgers wijken volgens DGV, gezien ook de aanwezigheid van landelijk werkenden, niet af van de beoogde dienstvervulling.

Locatiewerkplannen

In de reguliere locatiewerkplan-overleggen met de locatiewerkplanhouders en het team geestelijke verzorgers wordt gezamenlijk een werkplan opgesteld. Op minimaal 75% van de locaties dient dit in 2012 gerealiseerd te zijn.

Er zijn met betrekking tot de hindoe geestelijke verzorging twee locatiewerkplannen 2012 beschikbaar gesteld door een geïnterviewde portefeuillehouder; op de andere locatie waren nog geen plannen beschikbaar. De hindoe geestelijke verzorger functioneert naar behoren mee in het team, en in de vervulling van de diensten.

Volgens de hoofdgeestelijke zijn uit andere locaties geen klachten van portefeuillehouders bekend over de hindoe geestelijke verzorging.

²² In het Managementplan Hindoe Geestelijke Verzorging 2012 is opgenomen: aansluiten bij bestaand vrijwilligerswerk en opzetten hindoe vrijwilligerswerk in inrichtingen.

Klachtenprocedure ingeslotenen

Er is een formele klachtenprocedure voor ingeslotenen. Sinds er anderhalf jaar geleden een hindoe hoofdgeestelijke is aangesteld, is volgens DGV het aantal klachten - met name over freelancers - sterk verminderd. In 2011 evenals in 2012 is één klacht over een hindoe geestelijke verzorger binnengekomen, die echter door de beklagcommissie ongegrond zijn verklaard.

Tweemaandelijks periodiek overleg van hoofdgeestelijke met geestelijke verzorgers

De omvang en inhoud van de diensten wordt eenmaal per twee maanden door de hoofdgeestelijke met de betreffende hindoe geestelijke verzorger overlegd, mede op basis van een actuele opgave van het aantal hindoe ingeslotenen per locatie. Dit overleg wordt niet altijd gerealiseerd; er is in plaats daarvan wel ander tussentijds contact.

Teamoverleg

In 2011 is conform de norm vier keer een werkoverleg hindoe geestelijke verzorging gehouden. Uit de notulen blijkt dat diverse relevante zaken onderwerp van gesprek zijn, zoals opleiding, terugkoppeling uit de inrichtingen, beleid bij DGV, e.a.

Functioneringsgesprekken

Zoals eerder aangegeven zijn er in verband met de recente aanstellingen of overgangen in type dienstbetrekking nog geen functioneringsgesprekken gehouden door de huidige hoofdgeestelijke; begin mei begint de cyclus²³.

Deskundigheidsbevordering

In het reeds genoemde managementplan hindoe geestelijke verzorging voor 2011 zijn wat betreft deskundigheidsbevordering de volgende punten opgenomen:

- Deskundigheidsbevordering groeps gesprekken: hiervoor is individuele coaching geregeld. Voorts worden voortaan voorbereidingsteksten onderling uitgewisseld.
- Deskundigheidsbevordering individuele gesprekken: staat gepland voor 2012²⁴. De hoofdgeestelijke wil deze gesprekken stoelen op een religieus-spiritueel coachingstraject per ingeslotene.
- Gezamenlijke studiedagen met kleine denominaties: in 2012 is inmiddels een studiedag over geestelijke verzorging in de vreemdelingendetentie gehouden.
- Protocollen, o.a. voor Holi en Divali; deze moeten nog ontwikkeld worden²⁵.

²³ In het Managementplan Hindoe Geestelijke Verzorging 2012 is o.a. opgenomen: 100% functioneringsgesprekken nieuwe stijl tijdig gevoerd en juist geadministreerd.

²⁴ Bijscholing individuele gesprekken is opgenomen in het Managementplan Hindoe Geestelijke Verzorging 2012.

Er zijn twee studiedagen verplicht. Deze zijn in 2011 besteed aan kennisuitwisseling met de HRN, en aan de opstelling van het Filosofisch Kader.

Intervisie is volgens de hoofdgeestelijke nog in ontwikkeling, omdat het tot nog toe te veel het karakter had van een werkoverleg. Voorlopig is er nu na het werkoverleg hindoe geestelijke verzorging een informele uitwisseling van ervaringen en vragen, als aanzet tot een gestructureerd en formeel intervisiemodel.

In het tweemaandelijks periodiek overleg tussen hoofdgeestelijke en geestelijke verzorgers vindt ook supervisie plaats. Daarnaast is de hoofdgeestelijke hiervoor ad hoc beschikbaar.

Volgens sommige geestelijke verzorgers is er te weinig aandacht voor studiedagen, intervisie en supervisie en dergelijke. De meeste geestelijke verzorgers werken parttime, zodat er naar hun beleving tijdgebrek is en gezamenlijke bijeenkomsten lastig zijn. De hoofdgeestelijke spreekt voor wat betreft opleiding en deskundigheidsbevordering in de afgelopen jaren van een inhaalslag en van een cultuuromslag binnen de hindoe geestelijke verzorger. De (ambts-)opleiding die in september 2012 gaat starten, wordt een belangrijk onderdeel van deze inhaalslag.

Conclusie

Mede in lijn met de managementplannen van DGV is er sprake van een omvangrijk kwaliteitsbeleid en een intensieve kwaliteitsbewaking. Diverse instrumenten en plannen zijn nog in ontwikkeling. De geestelijk verzorgers geven aan dat ze behoefte hebben aan meer inhoudelijke sturing en deskundigheidsbevordering. Diverse onderdelen hiervan zijn in het managementplan 2012 opgenomen.

²⁵ Totstandkoming protocollen op basis van Filosofisch kader is opgenomen in het Managementplan Hindoe Geestelijke Verzorging 2012.

4.5 Criterium 14: De HRN respectievelijk de hoofdgeestelijke werkt naar behoren samen met de andere denominaties binnen DGV, en daarbuiten

Dit wordt beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Mening van hoofdgeestelijke.
- Mening van DGV.
- Mening van portefeuillehouders.

De samenwerking krijgt met name gestalte via de hoofdgeestelijken van de diverse denominaties. Naar mening van de hoofdgeestelijke gaat de samenwerking binnen het MT van DGV prima, waarbij de eigen werkervaring binnen de hindoe omroep een voordeel is omdat daar ook met andere denominaties moest worden samengewerkt. De hoofdgeestelijke heeft als visie dat de hindoes een kleine denominatie vormen en dat daarom ontwikkeling alleen kan plaatsvinden in samenwerking met de andere denominaties. Als voorbeeld kan dienen het voorgenomen project om gedetineerden van de kleine denominaties te clusteren; een dergelijk project kan alleen in samenwerking met de andere, in dit geval de joodse en boeddhistische denominaties worden gerealiseerd. Verder is er uiteraard ook veel kennisuitwisseling.

Het functioneren in dit opzicht van de hindoe hoofdgeestelijke wordt door DGV als zeer goed beoordeeld. Grote communicatieve vaardigheden worden gecombineerd met het vermogen leiding te geven aan een denominatie-overschrijdend project (i.c. de Levensschool).

Aan de twee portefeuillehouders is gevraagd naar de samenwerking van de hindoe geestelijke verzorger met de andere geestelijke verzorgers. Volgens hen gaat dit prima. Er is een uitstekende samenwerking tussen de denominaties. Dit geldt voor bijvoorbeeld de onderlinge vervanging en het gezamenlijk opstellen van een begroting. De onderlinge tolerantie tussen de geestelijke verzorgers vindt men heel belangrijk met het oog op de voorbeeldfunctie naar de ingeslotenen.

Conclusie

De HRN, vertegenwoordigd door de hoofdgeestelijke, werkt goed samen met de andere denominaties binnen DGV. Ook in de inrichtingen zelf is sprake van een goede samenwerking.

5 Universitaire opleiding

5.1 Criterium 15: Uiterlijk 22 juni 2012 gaat de universitaire opleiding tot hindoe geestelijke verzorger van start

Dit is beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Documenten en informatie ten aanzien van de opleiding.

De (ambts)opleiding tot hindoe geestelijke wordt ondergebracht bij de VU²⁶. De opleiding betreft een bachelor en master 'Religies en Levensbeschouwing', met specialisatie hindoeïsme. De opleiding is voltijds en deeltijds.

In dit kader is op 31 maart 2012 een overeenkomst²⁷ opgesteld tussen de VU en de HRN, betreffende deze opleiding en een ambtsopleiding als vijfde *post-graduate* jaar. De overeenkomst gaat in op datum van toekenning van subsidie of anderszins verkregen toereikende financiering van de (ambts)opleiding. Wat betreft deze financiering is er op 30 januari j.l. door de VU een subsidieaanvraag gedaan bij OCW voor de eenjarige *post-graduate* ambtsopleiding tot hindoe geestelijke²⁸. De basis voor deze aanvraag is de brief van de toenmalige Staatssecretaris van OCW betreffende een bijdrage aan ambtsopleidingen²⁹. Over de bijdrage aan de hindoe ambtsopleiding is op 30 april 2012 door OCW nog geen besluit genomen.

De vertegenwoordiger van de VU geeft aan dat de bachelor en pre-master zullen starten in september 2012. Er is hieraan al publiciteit gegeven en er is inmiddels een voorlichtingsdag gepland in juni. De start van de master is voorzien in 2013, die van de ambtsopleiding in 2014.

Conclusie

Met de start van bachelor en pre-master in september 2012 zal aan het criterium zijn voldaan. Over de subsidiëring van de ambtsopleiding door OCW bestond op 30 april nog geen definitief uitsluitsel.

²⁶ Sinds 2010 biedt de Universiteit van Utrecht op verzoek van de HRN de mogelijkheid van een afstudeervariant Hindoeïsme binnen de master Theologie en Geestelijke Verzorging. Hierbij krijgen de studenten naast het algemene onderwijs ook hindoeïstisch-inhoudelijke vakken. Dit curriculum is in overleg met het bestuur van de HRN vastgesteld.

²⁷ *Overeenkomst voor samenwerking van de Faculteit Godgeleerdheid van de VU met de HRN, vastgesteld door bestuur HRN en het CvB van de VU.* Bijlage bij de subsidieaanvraag voor de ambtsopleiding; (zie volgende noot).

²⁸ Brief van CvB en Faculteit Godgeleerdheid van de VU, aan de staatssecretaris van OCW, d.d. 30 januari 2012, betreffende bijzondere voorziening hindoe seminarium-opleiding.

²⁹ Brief van de Staatssecretaris OCW aan de Tweede Kamer, dd 2 juli 2010, betreffende bijdrage ambtsopleidingen (HO&S 2010/214378).

5.2 Criterium 16: De opleiding is ingebed binnen een theologische faculteit en er is sprake van een goede afstemming tussen de HRN en deze faculteit

Dit is beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Documenten en informatie ten aanzien van de opleiding.
- Mening van betrokkenen van VU Amsterdam en OCW.
- Mening van bestuur HRN.

De volledige opleiding bestaat uit een bachelor en master ‘Religies en Levensbeschouwing’, toegespitst op hindoeïsme, en aangevuld met een niet-academische ambtsopleiding. Het BaMa-traject is niet afzonderlijk geaccrediteerd omdat het een variant is binnen de reeds geaccrediteerde academische opleiding Religies en Levensbeschouwing van de Faculteit Godgeleerdheid van de VU.

De opleiding heeft voor 40% een eigen curriculum, de overige 60% wordt gedeeld met de opleiding Religies en Levensbeschouwing. Een dergelijke variant is toegestaan binnen de bestaande accreditatie.

Het onderwijstraject hindoeïsme kent aan de VU een precedent in de vorm van de opleiding islam. Deze loopt al enige tijd en is op vergelijkbare wijze ingebed. Voor het boeddhisme start eveneens vanaf september 2012 een parallel traject.

De opleiding hindoeïsme is ontwikkeld in nauw overleg met de HRN. De HRN wordt in dit verband door de VU als de juiste vertegenwoordiger gezien van hindoes in de Nederlandse context. De VU staat garant voor het academische niveau. Tegelijkertijd zorgt de band met de HRN voor een passende aansluiting bij de hindoe gemeenschap in Nederland. Deze combinatie wordt door de VU als een onderscheidend kwaliteitskenmerk gezien in vergelijking met andere opleidingen.

In de overeenkomst is dit nader uitgewerkt, in de zin dat de HRN een meerderheid heeft in de curriculumcommissie die adviseert over de (ambts)opleiding en het vakmatig profiel van de docentfuncties. Voorts kan de inzet van docenten pas gebeuren na instemming van de HRN. Voor de ambtsopleiding zijn eindtermen, programma en ingangseisen³⁰ geformuleerd, alsmede een beroepsprofiel van een hindoe geestelijke.³¹ Een afgestudeerde van de ambtsopleiding zal zijn of haar zending ontvangen vanuit een aan de HRN aangesloten hindoe organisatie, en krijgt de titel ‘hindoe geestelijke’.

³⁰ *Eindtermen, programma en ingangseisen ambtsopleiding hindoe geestelijke*. Bijlage bij de subsidieaanvraag voor de ambtsopleiding.

³¹ *Beroepsprofiel hindoe geestelijke (pandit)*. Bijlage bij de subsidieaanvraag voor de ambtsopleiding.

De ingangseis tot deze ambtsopleiding is een theologische mastergraad met een hindoe specialisatie, alsmede het in de hindoe traditie staan. Toetsing hiervan gebeurt door een toelatingscommissie van vijf leden waarvan er twee door de HRN worden voorgedragen. De toelatingscommissie adviseert aan het faculteitsbestuur.

De realisatie van de ambtsopleiding is afhankelijk van de subsidieaanvraag bij OCW. Het ministerie is in bepaalde gevallen bereid een dergelijke startsubsidie toe te kennen voor nieuw te ontwikkelen trajecten. De subsidie wordt toegekend voor een periode van vijf jaar. In die tijd moet bekeken worden of het traject daadwerkelijk levensvatbaar is in zowel kwaliteit van de afgestudeerden alsook in studentenaantallen. De VU neemt bij gunstige ontwikkeling binnen deze vijf jaar vervolgens de financiering van de ambtsopleiding over. Het is daarbij de bedoeling dat de ambtsopleiding uiteindelijk deel gaat uitmaken van een tweejarige master, waarbij de specifieke ambtsgerichte vaardigheden deel uitmaken van het masterprogramma. Ook OCW heeft een voorkeur dat de ambtsopleiding uiteindelijk wordt geïncorporeerd in het academische traject.

Voor de VU is de status van de HRN als zendende instantie van uiterst belang. Wordt de HRN deze status ontnomen, dan verliest het opleidingstraject in kwestie daarmee volgens de VU een groot deel van zijn maatschappelijke legitimering en inbedding. De VU zorgt immers voor de academische kwalificaties, de HRN voor een contextgerelateerde afstemming en daadwerkelijke zending.

De HRN heeft het overleg met de VU gedelegeerd aan een lid van de Commissie Hindoe Geestelijke Verzorging en de hoofdgeestelijke. De hoofdgeestelijke is zeer tevreden over de samenwerking met de VU tot dusver.

Conclusie

Er is sprake van een goede inbedding van de opleiding hindoeïsme binnen een reeds bestaande bachelor en masteropleiding. Parallel bestaan opleidingen met betrekking tot de islam en het boeddhisme. De HRN staat voor de relatie van de opleiding met de hindoe gemeenschap in Nederland. De HRN is volgens de overeenkomst met de VU betrokken bij de (ambts)opleiding, middels zitting in de curriculumcommissie.

Bijlage

Toetsingskader representativiteit HRN

Criterion 1: De HRN vertegenwoordigt voldoende groeperingen uit de hindoe gemeenschap.

Dit wordt beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Veranderingen in samenstelling sinds 2009.
- Beschikbare cijfers over achterban van de lidorganisaties.
- Omschrijving niet-aangesloten stromingen.

Criterion 2: De HRN is goed toegankelijk voor nieuwe lidorganisaties

Dit wordt beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Aard en hantering van criteria voor toetreding.
- Motieven voor eventuele toetreding, uittreding en weigering van lidorganisaties sinds 2009.
- Inspraakorganen en inspraakmogelijkheden.
- Mening van niet-aangesloten organisaties.

Criterion 3: De HRN vervult een effectieve rol voor de hindoe gemeenschap, zowel intern als naar de Nederlandse samenleving.

Dit wordt beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Beleidsplannen en jaarverslagen.
- Mening van aangesloten organisaties.
- Mening van niet-aangesloten organisaties.
- Mening van deskundigen.

Criterion 4: De HRN wordt gekenmerkt door bestuurlijke en financiële stabiliteit en continuïteit.

Dit wordt beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Statuten en statutenwijzigingen, en naleving statuten.
- Bestuurssamenstelling en –wisselingen.
- Jaarverslagen en beleidsplannen.
- Jaarrekeningen en accountantsverklaringen.
- Mening van aangesloten organisaties.

Toetsingskader aanbod geestelijke verzorging

Criterion 5: Alle hindoe ingeslotenen krijgen desgewenst voldoende hindoe geestelijke verzorging.

Dit wordt beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Omvang ingevulde formatie in relatie tot voorkeurspeiling.
- Mening van geestelijke verzorgers en hoofdgeestelijke.
- Mening van DGV.
- Mening van portefeuillehouders.

Criterion 6: Het aanbod en/of de achtergrond van de hindoe geestelijke verzorgers doet recht aan de diverse stromingen en etniciteiten binnen het hindoeïsme, en is divers qua mannen en vrouwen.

Dit wordt beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Achtergrond geestelijke verzorgers in relatie tot achterban.
- Mening van geestelijke verzorgers en hoofdgeestelijke.
- Mening van DGV.
- Mening van portefeuillehouders.
- Mening van aangesloten organisaties.
- Mening van niet-aangesloten organisaties.

Criterion 7: De hindoe geestelijke verzorgers zijn voldoende opgeleid en hebben een specifieke training gevolgd of kwalificatie behaald voor de geestelijke verzorging aan ingeslotenen.

Dit wordt beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Achtergrond en opleiding geestelijk verzorgers.
- Mening van DGV.
- Mening van portefeuillehouders.

Criterion 8: De hindoe geestelijke verzorgers vervullen het takenpakket zoals vastgelegd in de dienstenspecificaties van DGV.

Dit wordt beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Viermaandsrapportage met betrekking tot tijdsbesteding.
- Mening van geestelijke verzorgers en hoofdgeestelijke.
- Mening van DGV.
- Mening van portefeuillehouders.

Criterion 9: Er is voldoende aandacht voor de wensen, behoeften en respons van de hndoe ingeslotenen.

Dit wordt beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Kwaliteitsbeleid en omgang met klachten.
- Mening van geestelijke verzorgers en hoofdgeestelijke.
- Mening van DGV.
- Mening van portefeuillehouders.

Toetsingskader zendende instantie

Criterion 10: Er is vanuit de HRN respectievelijk de hoofdgeestelijke voldoende inhoudelijke aansturing van de geestelijke verzorging

Dit wordt beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Borging deskundigheid ten aanzien van geestelijke verzorging .
- Mening van geestelijke verzorgers en hoofdgeestelijke.
- Mening van bestuur HRN.
- Mening van DGV.

Criterion 11: Er is een korps van geestelijk verzorgers gevormd.

Dit wordt beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Omvang ingevulde formatie in relatie tot voorkeurspeiling.
- Zendingsbrieven.

Criterion 12: De HRN respectievelijk de hoofdgeestelijke verzorgt een adequate voordracht van geestelijke verzorgers.

Dit wordt beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Selectiecriteria en selectieprocedure ten aanzien van de voordrachten.
- Mening van hoofdgeestelijke.
- Mening van DGV.

Criterion 13: Er is sprake van kwaliteitsbeleid en kwaliteitsbewaking met betrekking tot de geestelijke verzorging.

Dit wordt beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Documenten of verslagen ten aanzien van kwaliteitsbeleid.
- Deskundigheidsbevordering, intervisie en supervisie.
- Mening van bestuur HRN.
- Mening van geestelijke verzorgers en hoofdgeestelijke.
- Mening van DGV

criterium 14: De HRN respectievelijk de hoofdgeestelijke werkt naar behoren samen met de andere denominaties binnen DGV, en daarbuiten.

Dit wordt beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Mening van hoofdgeestelijke.
- Mening van DGV.
- Mening van portefeuillehouders.

Toetsingskader universitaire opleiding

criterium 15: Uiterlijk 22 juni 2012 gaat de universitaire opleiding tot hindoe geestelijke verzorger van start

Dit wordt beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Documenten en informatie ten aanzien van de opleiding.

criterium 16: De opleiding is ingebed binnen een theologische faculteit en er is sprake van een goede afstemming tussen de HRN en deze faculteit.

Dit wordt beoordeeld aan de hand van de volgende gegevens:

- Documenten en informatie ten aanzien van de opleiding.
- Mening van bestuur HRN.
- Mening van betrokkenen van VU Amsterdam en OCW.

Onderzoekscentrum religie en samenleving

Het Kaski is een expertisecentrum op non-profitbasis voor vragen over religie en samenleving. We hebben een lange ervaring als één van de oudste sociaal-wetenschappelijke instituten van Nederland. U kunt bij ons terecht voor allerlei vormen van onderzoek, zowel kwalitatief (o.a. focusgroepen en evaluatieonderzoek) als kwantitatief (o.a. enquêtes en prognoses).

Wij streven naar een zo breed mogelijke dienstverlening en bieden naast onderzoek ook beleidsadvisering en ondersteuning aan.

Het Kaski is onderdeel van de Faculteit der Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen en is lid van de Vereniging voor Beleidsonderzoek.

Erasmusplein 1
6525 HT Nijmegen

Postbus 9103
6500 HD Nijmegen

Telefoon:
024 - 365 35 31

www.ru.nl/kaski
info@kaski.ru.nl